

**Corte vermaninghe aen alle christenen opt vonnisse oft aduis,
met grooter vvreetheit te vvercke ghestelt teghen Heer
Anthonis Van Stralen, Borgermeester van Antvverpen ende
Commissaris generael vanden State[n] der Nederlanden,
inhoudende tselue Aduijs. Ende begrijpende een kleine
vercleeringe op elck punct vanden seluen, mitsgaders de
oorsaken van den verdruckingen aldaer voortghestelt, metten
gelegenthede[n] vander Religien. Eensamelick de
verantwoordinghe der gheenre die int selue Aduijs tonrechte
vvorden ge blameert.**

<https://hdl.handle.net/1874/428659>

No 1569

ora

Oct.
6

Dit boek hoort bij de Collectie Van Buchell Huybert van Buchell (1513-1599)

Meer informatie over de collectie is beschikbaar op:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Wegens onderzoek aan deze collectie is bij deze boeken ook de volledige buitenkant gescand. De hierna volgende scans zijn in volgorde waarop ze getoond worden:

- de rug van het boek
 - de kopsnede
 - de frontsnede
 - de staartsnede
 - het achterplat

This book is part of the Van Buchell Collection Huybert van Buchell (1513-1599)

More information on this collection is available at:

<http://repertorium.library.uu.nl/node/2732>

Due to research concerning this collection the outside of these books has been scanned in full. The following scans are, in order of appearance:

- the spine
- the head edge
- the fore edge
- the bottom edge
- the back board

102175

102176

102177

102178

ario

0. 00

1476

Ra

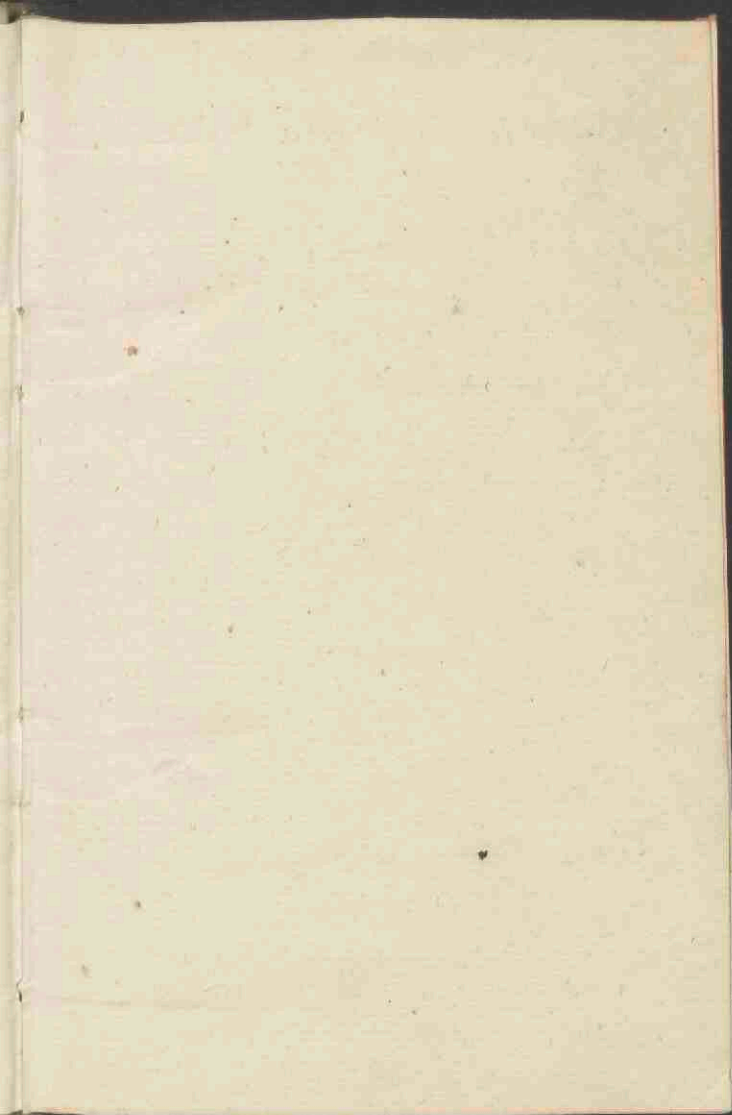
S
1

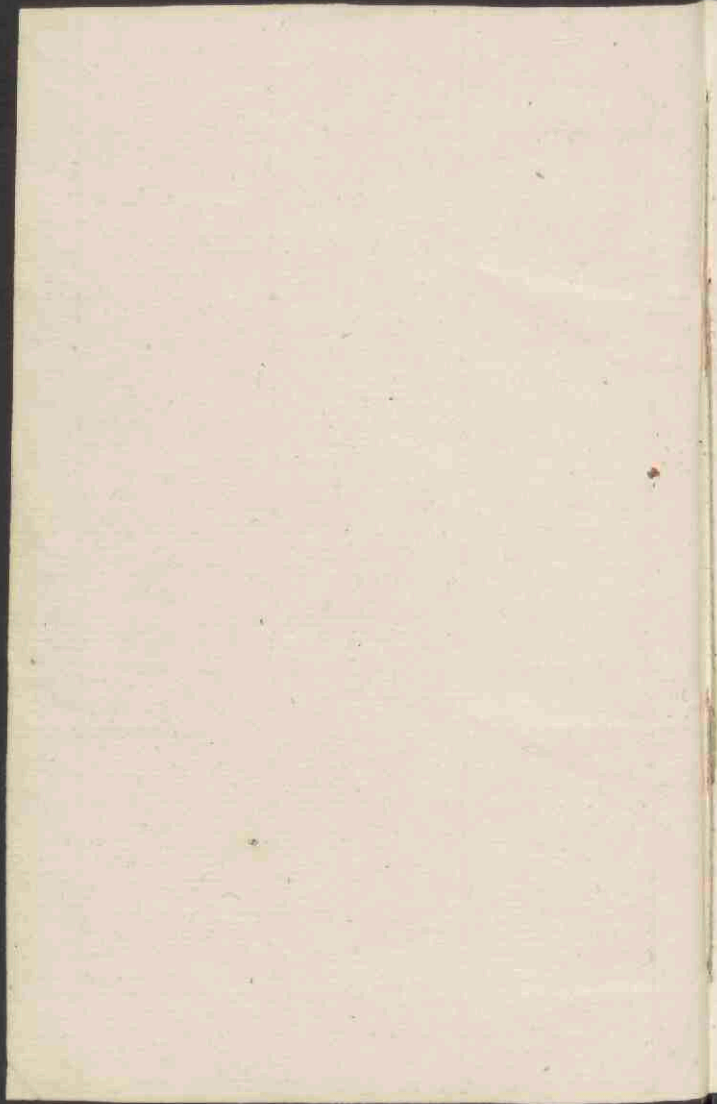
Historia Gentium

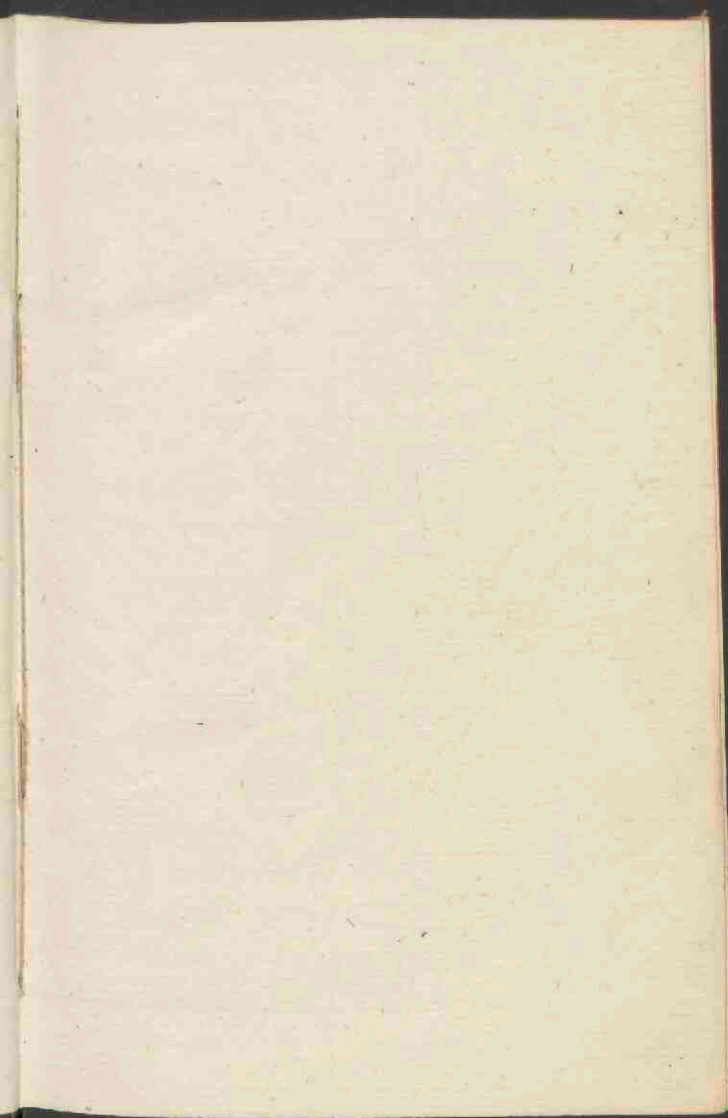
Octavo n^o *1476.*

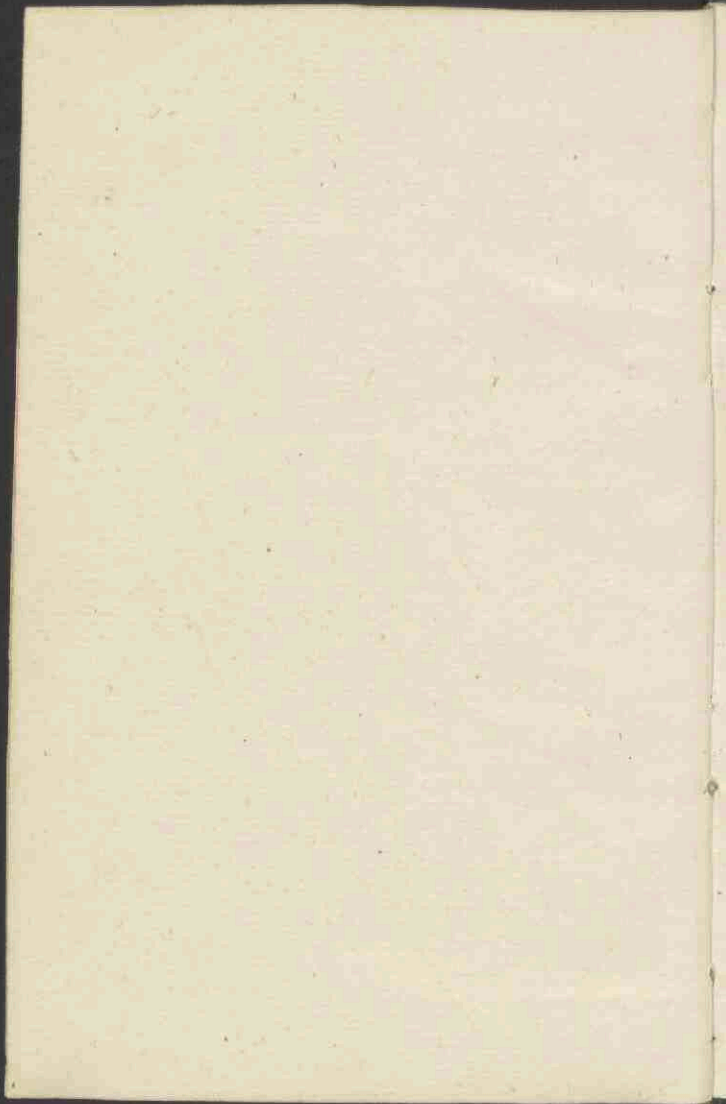
Rariora

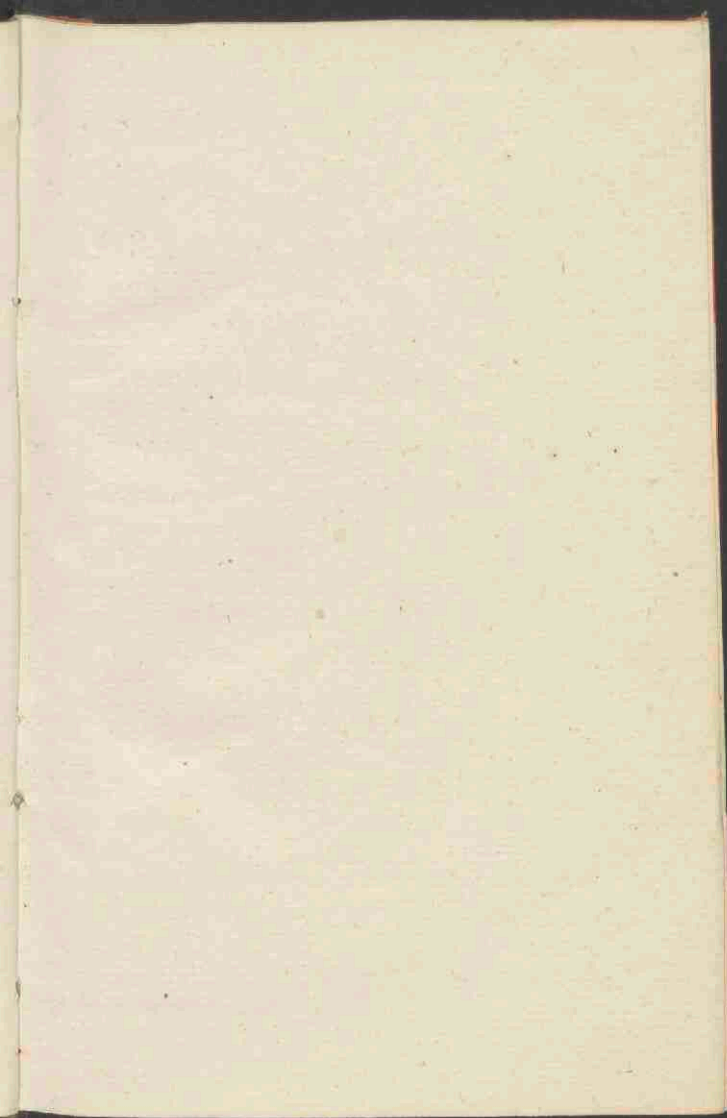
**S. oct.
1476**

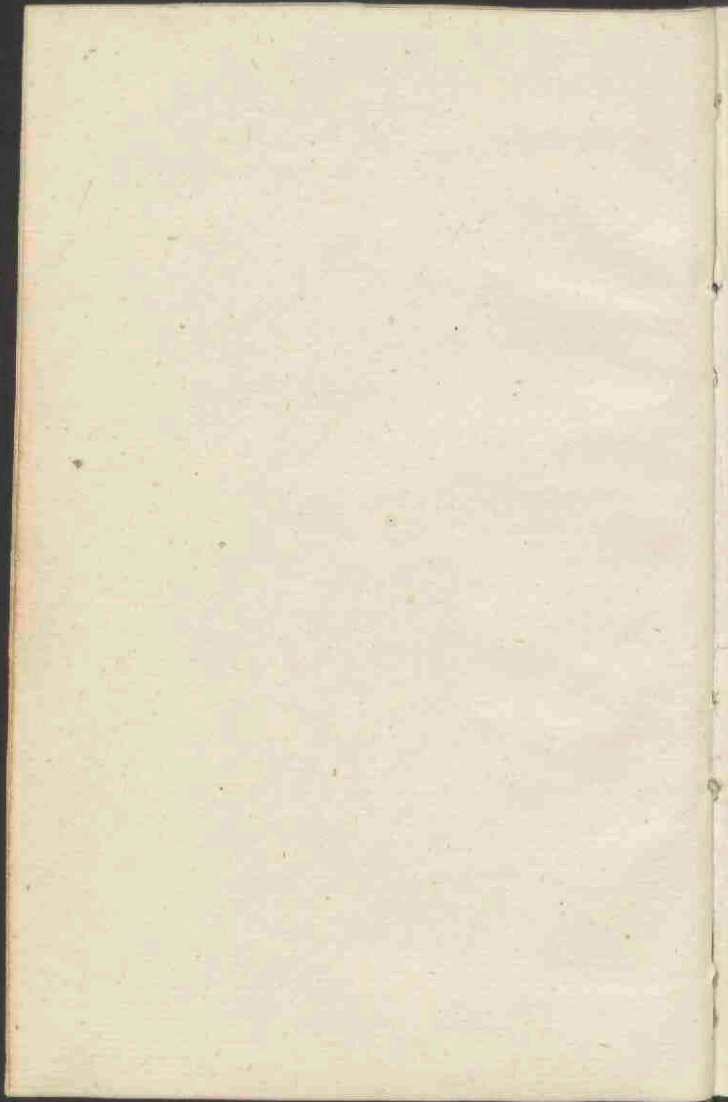

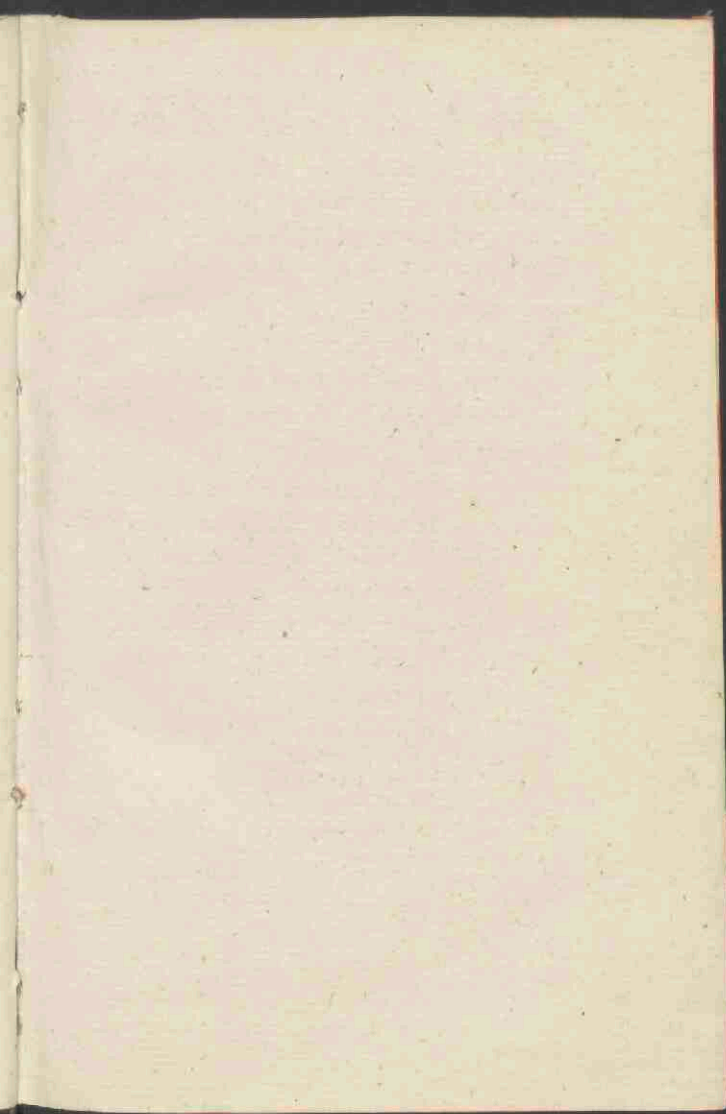

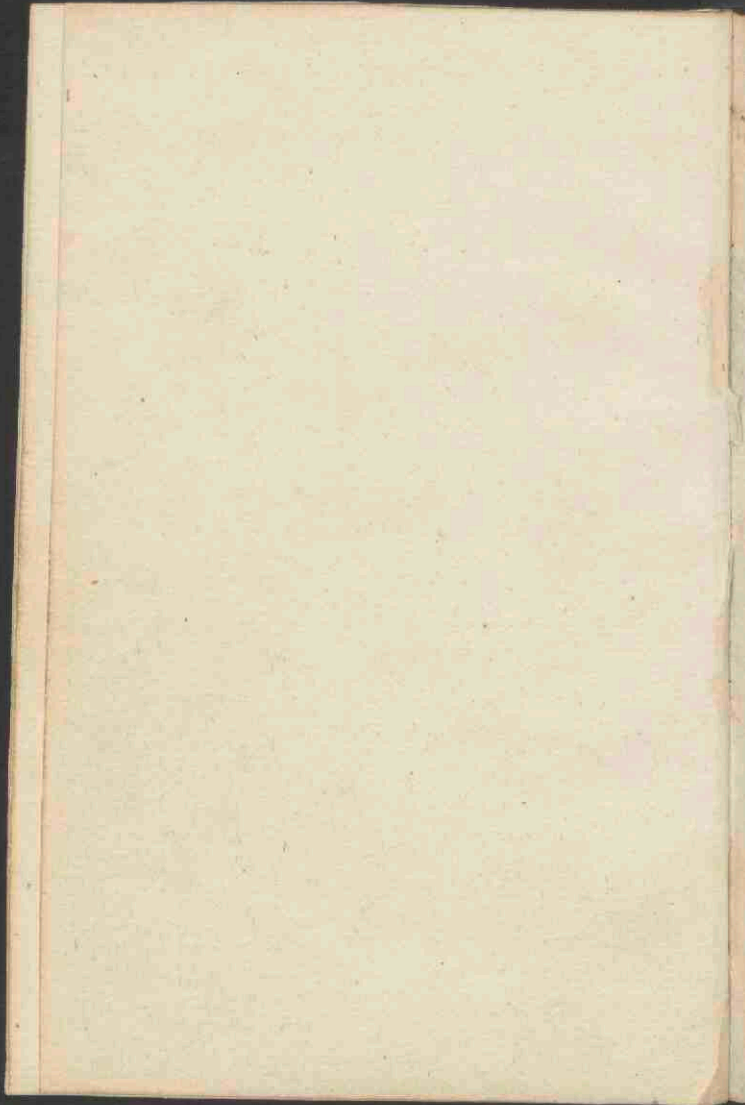

sec
44.905.
CORTĒ

VERMANINGE

AEN ALLE CHRIS-
TENEN opt vonnisse oft aduis, met
grooter vvreetheit te vvercke ghe-
stelt teghen Heer ANTHONIS
VAN STRALEN, Borgermee-
ster van Antwerpen ende Commis-
saris generael vanden Statē der Ne-
derlanden, inhoudende selue Ad-
uijs. Ende begrijpende een cleine
vercleeringe op elck punct vanden
seluen, mitsgaders de oorsaken van
*den verdruckingen aldaer voortghestelt,
metten gelegenthedē vander Religien.*

Eensamelick de verantvoordinghe der
gheenre die int selue Aduijs
tonrechte vvordenge
blameert. *Edono Buzelin*

ESAIÆ X.

VVe den ghenen die ongerechte statuten maken, ende
bescrijuen boose wetten om de saken der arme te ver-
drucken, ende tyrannie te oeffenē inde rechten der slech-
te onder mijnen volcke, also dat de weduwen
haren roof ende de weefkens harē
buet zijn moeten.

ANNO M. D. LXIX.

1847

COPIES

W. H. A. N. I. M.

THE ART AND CRAFT

OF THE

ARTIST

AND

THE

ARTIST

AND

THE

ARTIST

AND

THE

ARTIST

AND

THE

ARTIST

AND

THE

ARTIST

AND

THE

ARTIST

AMERICAN LIBRARY

CORTE
VERCLEERINGHE OPT
VONNISSE DES HEEREN
VAN STRALEN.

Hoe wel dat de Tyrannijē en̄ wreetheden die de HERTOGE VAN AL-
SA sedert twee Jaren herwaert da-
ghelijcx voortstelt inden Nederlanden den
Coninck van Spaengien zijnde onderwoz-
pen/so menichvuldich ende openbaer zijn/
dat alle menschen/ ende int besondere die
den Euangelio zijn toegghedaen/lichtelick
cunnē gemerckē de onrechtueerdichz der
schuer/ mitsgaders begripen waer die he-
ren willen: waer door sy met grooter rede-
nen behooren daer ouer beweecht te wor-
den/ en̄ na hen vermoegen te helpē dat die
verdruete Ingeseten van sulcke onuerdra-
cheliche tyrānie der wtlandige eensmoch-
ten verlost worden. Nadien nochtans my
dese dagen ter hant gecomen is het ongherech-
tich vonnisse of wterlick adujs/wree-
delijck ieghen heer Anthonis van Stra-
len Ridderē volschiet: Soo heeft my (O
mijnweerde heeren/broeders en̄ vriendē)
bedwongē de getrouwicheit die ic mijnen
verdrueten Vaderlande schuldich ben (hoe
wel ic om drooort Gods daer wt gebannē
sy) dat ick v lieden soude bewijsen/ de
A 2 warachz

4
warachtighe dozsaken ende' meininghen
waerwt dese tyzannien hercomen en waer
toe die geschieden: met cozte verhalinghe
van sommige groue stucken derseluer / en
vanden inhoudē dessels adujs int lange/
Gemerct dat dese bloedighe dienaers der
wzeder verdzuckers hen inden seluē meer
hebben ontdeckt dan in eenighe vooztroe-
pinge/vonnisse/ozdinancie oft gheschzifte
dat ick gesien hebbe: Waerby ic dencke te
wuegen de warachtige gelegētheit op elck
punt(dwelck doock sal dienen tot onschult
der gheentē die aldaer tonrechte so schan-
delick geblameert worden) mitsgaders vā-
den staet der Keligien ende gheschiedenis-
sen aldaer toeghecomen.

Eerst opentlijck verclerende dat ick by
desen gheenffins en dencke te bewijsen de
onschuldt/ weldaden ende goede diensten
des voozsz. Stralen (dwelck met goeden
fondamente seer wel sullen cunnen gedoen
zjn Weduwe/vrienden ende maghen/ alst
hen goetduncken sal)voozder dan vooz so
vele ick des tot volbueringhe van mijnen
vooznemē daer toe sal worden geoozsaect/
dooz de woozden des voozsz. Aduis/ ghe-
merct zjn sake ende persoon my niet vooz-
der en raken.

Hiermede comende totten verhael van
den seluen vonnisse oft adujsē/ Eselue is
begin

beginnende by dese woorden:

“ Ghelien inden Raede van zijn Excellencie het pro-
 “ ces criminel tusschen den Procureur Generael van
 “ zijne Maiesteit ter eenre, ende Heer ANTHO-
 “ NIS VAN STRALEN gheuangene opt
 “ Casteel van Viluorden verweerder ter ander zijden.

Wengaende nu dese woorden bid ic u be-
 minde Vesper/ dat ghy met my eens wilt o-
 uerpeinsen/ wat staet dit mach gheweest
 zijn die dese saken hebbe ouersien/ en ghy
 sult beuinden dattet niet en is gheweest de
 Weth van Antwerpen aldaer Stralen ge-
 bozē ende woonachtich was/ der welker
 alleene nade beswozen pzeuilegien vā Bra-
 vant ende der voorz. Stadt/ a de kennisse
 toequam: noch den staet van Brabant/ den
 welcken alleē/ ende niemant anders/ heeft
 de ouerkennisse opde ondersaten van dien
 hertoochdomme/ besundere doek in gepre-
 uilegieerde saken (ghelijck de Fiscal dese
 houdt): noch den grooten staet residerēde
 tot Mechelen/ die bynae ouer alle de landē
 de ouerste kennisse heeft: Noch den Secre-
 ten staet die hem gemeinlick vīndt byden
 Coninck als hy int landt is/ oft in zyn ab-
 sentie neffens den Souuerneur oft Regē-
 te Generale/ om te beslissen alle groote sa-
 ken/ hangēde van zynre M. Noch ooc den
 staet van Staten/ die metten Souuerneur
 is hebbende het Ouerste regiment en ken-
 nisse van des lants saken. Maer eenē staet

a. Blijct by
 den 54. artic.
 de Blijder
 Incompste.

Des Hertogen Raet.

Dooz den Hertoghe van Albe met grooter
 nieuwicheit tyzannichlick opgerecht/ iegē
 de vryheden en Privilegiē des lants/ van
 onbequame/ incompetentē/ tof landige per
 soonen/ van alle sorte onder malcanderen
 gelapt/ ia gecorē wte gene dier wreedde ver
 uolginge hem genoech verskerdē dat sy/
 so wel tonrechte als te rechte/ soudē arbei
 den om hen te thoonen zyn gewillige bloe
 dige dieners in alle tgene hy hen soude wil
 len voozhouden om te comen ten doodin
 gen/ verdzuchingen/ geweldē en roovingē
 by hem voozgenome. Waer dooz ooc dien
 synen staet te recht verdient en vercregen
 heeft dese vier titlē somē hē heet/ Te wetē/
 DEN NIEVVVEN RAET, DEN BLOET
 RAET, DEN RAET DER TROVBLN, ende
 DEN RAET DES HERTOGEN. Ghemeret
 den seluen staet vzeindelick geuondē en in
 gestelt is/ ende dat hy niet en doet dan het
 bloet der getrouwer ondersaten vergietē/
 Insghelijc dz in stede vā ozdze te stellē/ hy
 dagelijc blant meer en meer is verweeren
 en verwuestende/ en dat hy by dē hertoge
 alleene sonder aduys oft autoriteyt van ye
 mandē anders opgerecht is/ inder vuegē/
 dat in stede dat van outs alle de staden des
 lants/ hen altit beroempt hebbē vooz sta
 dē van zynre M. (gelijck der hoocheit van
 den goodertierē/ maer verleiden Coninck
 is toe,

(so toebehoorende) desen alleene hem heeft
 vervordert tselue te veranderen / en hem
 te noemen den Kaeft / niet des Co. maer vā
 zyn Excellencie (te weten vanden voozsz.
 Hertoge) gelijck tselue byde bouē geuech
 de woorde vande Aduijse opentlick blijct.
 Als oft de wterste meyninge ende verstat
 van desen Tyrant met zynen Kade / soude
 wesen / van int einde de heerschappie vooz
 hem seluen ende de zijne te behouden / en
 de zyn Maesteit daer wt te Ruyten. Och
 Coninck wannecr sult ghy eens ghewaer
 worden de groote ondiensfen / die v ende
 uwen landen ende ondersaten / zyn doende
 dese quade dienaers daer ghi v op betrouet.
 Men moet oock weten dat de opperste en
 voozneemste van desen fraeyen Kaeft / zyn /
 Eenen Licentiaet wesende Bastart ende
 ghebannen wt Spaengien / ^a Ende eenen ^{a. Ian de Ver}
 Doctoꝝ van Paris / wesende de Sone van ^{gas.}
 eenen Spaenguart / geboren te Brugge / ^b ^{b. Loys del}
 In sterckernisse vanden welcken blijct dat ^{Rio.}
 dese twee alleene / by hen onderscrivinghe
 hebben beuesticht dese ieghenwoordighe
 verooꝝdeelinghe / ghelijck byden Text hier
 nae blijcken sal.

Hier mede voozby gaende de resterende
 woorden / mits ic hier niet en dencke te we
 derleggē de rechtwoorderingē / onbehoorli
 chedē en onrechtueerdichedē vādē proces

aldaer gerneret / tselue latende doen den ge-
nen diet aengaet / wil ick comen totten ghe-
meinen ende voornemsten stücke: Te we-
sen totten belastingē daer mede de voorſz.
Stralen ende andere om de sake des lants
ende hen goede diensten / aldaer worden
beschuldicht.

Dus volcht in den aduÿſe:

Deerste be-
latinghe.

“ Belast van in den Jaer 1565. wesende Borgermeester
“ van der Stadt van Antwerpen, gehadt te hebbē groo-
“ te ghemenschap, verstant ende hanteeringhe met
“ Heer VVillem van Nassou, PRINCE VAN
“ ORANGIEN, &c. Opt feyt der Oppositien
“ vanden Staten van Brabant tegen de vercleeringhe
“ ende wterlicke ordinancie van zynre M. ghesonden
“ wt Spaengien: Aengaende het onderhoudt des hey-
“ lichts CONCILIE VAN TRENTTE, ende van
“ de PLACCATEN van zynre M. opt feyt vander
“ Catholischer Religien, Mitsgaders vander INQVI-
“ SITIE, nade Geestelicke ende VVeerlicke rech-
“ ten, en de oude gewoonte: vanden seluen Prince ver-
“ staende de Raetlagingen, Aduÿſen ende Besluytin-
“ gen daer op ghenomen inden Rade van State.

Wenmeret toch o Christenen ende doet
op de oogen uwes verstants alle ghy Prin-
cen / Vanden ende Gemeinten die het Eua-
gelie belijt / Compt ende laet ons tsamen-
der hant een weinich naerder gronderen
elck punct deser belastinghe. Welcken aen-
gaende eerst voorwaer grootelick te bedā-
cken is de goetheit Gods / die ghenadich-
lick verheget heeft / dat de waerheit heeft
dooz

hoo: de penne deser wzeeder Staetslieden
 eensdeels doen ontdecken de warachtige
 oo:zaken / waerom dese verdruickers dus
 verbittert zijn / ende dagelijcx met sulcker
 wzeerheit veruolgen ende dooden soo vele
 goede ondersaten van alderley Statē / dier
 getrouwe dienstē voo:waerwel beter ver-
 geldinge verdient hebbē. Maer al ermen
 come tot wtlegginge elcker deser redenē /
 eest beho:lick datmen eerst verhale (met
 sulcker co:ztheit als saken van sulcken ghe-
 wichte toelatē sullen) niet alleene dē Staet
 ende gelegenthedē des Vants / mitsgaders
 de genegentheden der Inwoonderen aen-
 gaende der Religie / maer oock de contra-
 rie voo:zemingē der gheenre die alht ge-
 socht hebben de verdrukkinge soo vanden
 lande als vanden wo:de Gods. Welcken
 aengaende / hoe wel ghy v (mijn Heeren en
 vrienden) sult moghen ghenoech voldaeen
 vinden byden verhalingen ghedaen inden
 verantwo:dinghen die alreede gedrukt
 zijn / **namelick van mijnen Heeren DEN**
PRINCE VAN ORANGIEN, DEN
GRAVE VAN HOECHSTRATEN,
 ende andere / insgelijcx vandē Pensionaris
 van Antwerpen / ende andere particuliere
 die vertrocken zijn. Nochtans want de ont-
 schuldt deser saken daerane is hangende /
 hebbe ick gheerne de moeyte gedaen van

Datmē dese
 verantwoor-
 dingē mettē
 stucken wel
 ouersie.

des hier een cozt verhael te maken/om v al
 len byeeder verstant te doen begrypē van
 allen den geschiedenissen/op dat ghi des te
 sckerder moecht oozdeelen vande aengete
 gen opzoerichheit oft behoozlicke onderda
 nicheit der Inwoonderen des landts / die
 alsnu/sonder redene / so deerlūck verdruct
 zyn/ ende naer uwer alder hulpe versuch
 ten.

Dinwoonde
 ren des lāts.

In den eersten dan eest eicken kenlick dz
 Dinwoonderen der Nederlanden van outs
 altijts twee saken sonderlinge behert heb
 ben/tot behoudinge vandē welcken sy ooc
 dickwyls hen lijf en goet vromelick hebbē
 gewaecht. Te wetē de volueringe vandē
 vryheden/rechten ende pzeuilegien/die sy
 dooz hen getrouwicheden en diensten van
 outs verwozen hadden van Keyserē/Co
 ningē en Princē/donderhout vandē welc
 ken sy tot dien eynde altijt hebben doen be
 louen ende besweeren den ghenen die hen
 by tijden gheherschapt hebben/ eer sy die
 hebben willen ontfangen oft kennen vooz
 hen heeren: Ende de viericheit en volstan
 dicheit om te verstaue ende volgen den op
 rechten wech hender eeuwiger salicheyt/
 ende de warachtige Christelūche Religie:
 waer dooz sy oock vanden beginsel af dat
 het licht des Quāgelie opter aerde geheert
 is/hebbē acnuert het woort Gods/Dage
 lūcx

lijcx daer in toenemende en wassende.

Daer tegen ist ooc opēbaer dat so eenige Grootē vā Spaengie gewoon warē thēnen appetijte inden name van hēnnen Coninck te regeren de landen den seluē onderwozpen so in Indien en Italien als elders: Soek vele vanden seluen gesocht hebben/ gelijcke regeringe ende volle heerschappie indē Nederlādē vā dē beginne af dz Spaēgien en deselue landē dooz houwelickē onder eenen Prince gecomen zūn: Ende wāt sy mercten dat de rechten ende Præuilegiē des lants hen daer inne belet deden/ So en hebben sy sedert noeyt opgehouden van nau gade te slagē alle oorzakē om den goe dertierē Princen wijs te maken dat sy die behoorden te niēte te doene/ hopende daer dooz die landen te brengen in gelijcke sla uernie als dandere.

De verdrug-
kers des
lands.

Ingelijcx ooc de Paus/ de Bisschoppen ende de andere (somē die noempt) Geestelicke/ so van Spaengien als Nederlant/ en hebbē niet afgelaten/ vandē tijde af dat sy gewaer werden dat hen tyzannien/ wtsuy- pingen ende dwalingen/ begonstien te waghelen dooz de leere des Euangelie (die sy tonrecht zūn noemende nieuwe/ om eenige Jaren achterghelaten te wesen/ daer deselue nochtans is de warachtighe/ oude en Apostelsche leere) vā hen sterckelick tegē

De Geest-
licheyt.

de sel

de selue te stellen. Ende want sy der Prinzen consciencien so heel geuangen hielden/ hebben de selue lichtelick gezocht tot het veruolghen der gheenre die hen vanden Roomschen dwalingen doosten scheiden/ daer doo: sy verhoopten hen gewoonliche heerschappiet te beuestigen ende de contra- uie leere wt teroeyen.

Doorfaken
der verdruk-
kingen.

Dit zijn inder waerheit de twee oorzaken (mijn weerde heeren ende vrienden) daer na dese twee alle hen practiquen geschicht hebben/ om niet alleen den Ouerheerē des Nederlants/ maer oock den genen die sy sagen in Aegeringe/ ghehoor ende aensien te wesen/ inne te steken ende te bewegen tot alle tghene dat hen dochte te dienē om tot sulcken hennen voornemen eens te gheraken. Hier wt eest geuolcht dat men soo vele nieuwicheden ende vromde vonden/ tegen de rechten ende ghewoonliche voozdeelen des lants in velederhande manieren voort ghestelt heeft int weerlijck Regiment ter eenre/ Ende so menichuuldige heimeliche staetlagen/ straffe gheboden/ groote veruolgingen ende deerlike ombzenginghen aen allen oorden/ opt feit vander Keligien ter ander zijder.

De verbit-
terthede tuf-
schen de ge-
meinte ende
de gheeste-
licke.

Ende gelijck dese voozstellinghen aen deen zijde van dage te daghe meerderden: So ghebeurdet oock dat aen dander zijde
de In-

de Ingesetene/ ghevuclende dat sy hoe lan-
ger hoe meer werden vercozt in hen vry-
heit/ ende beswaert in hen consciencie/ tes-
ghen sulcken verdrukkinghen hebben bes-
staen te clagen ende moere/ ende int besun-
dere teghen de ghene die sulcx waren sto-
kende: waer wt ghevolcht is een mistrou-
wen ende afkeer aen weerziden/ Tusschē
de Inwoonderen ter eenre ende de Bescie-
lijcke metten siegeerders ter ander ziden.
Elcke partije int zijne vlytlichlich arbeide-
de/ Deene om te behouden so wel zyn ou-
de rechten ende voozdeelen/ als zyn ghe-
woonliche vryheit van te moegen spreke/
ende verstaen vanden wech zynre behou-
denisse: Ende dander om het lant in eigen-
dom te brengen/ ende den volcke de ken-
nisse ende het lesen der heiliger scrift te be-
nemen.

Waerinnevoorwaer dese leste niet dan
te vele gheholpen en zyn dooz NICLAES
PER RENOT HEER VAN GRANVEL
LE, ende zynen Sone de BISSCHOP VAN A-
TRECHT, namaels ghenoeft den CARDI-
NAEL VAN GRANVELLE, ende eenē
ghe andere/ dewelcke misbzyckende het
gehooz dat sy by den Princen hadden/ ten
eynde sy te vryermochten regeren na hun-
der beliesten/ daghelix hen waren inbeel-
dende dat het hender hoocheit niet en be-
taemde

Den Cardi-
nael Gran-
uelle.

taemde dat sy hen vuechden na hen eeden
 ende contracten/ oft na volchden de Pzeu
 legien ende vziheden des lants/ maer dat
 sy ter contrarien behoorden hen vze en
 onbedwongen macht te wercke te stellen
 sonder opte geloosten den Onderfaten ge
 daen eenich acht te slaghen. Ten anderen
 oock dat theunen dienste/ insgelijcx tot ru
 ste der landē en onderdanicheit des volcx/
 grootelijcx van noode was dese nieuwe en
 de Ketterische opinie (so sy die valscheelijck
 noemen) gansselijck werde verdzeuen/ en
 de Onderfaten met groote straffingen ge
 dwongen te bliuen byder ghewoonlicker
 Roomscher religien/ daer toe hen gheenen
 middel bequamer en dochte dā het veruol
 gen/ verlagen en vermoordē/ alle der geen
 re die daer tegen deden. Radien sy nu sulcx
 den Princen eens hadden ingezint en van
 den seluen oorlof gecregē om daer in te ver
 siene/ hoe groffelijck sy daerinne hebben ge
 hādelt/ en met alre macht gearbeit om tot
 deen en dander te gerakē/ wort gans cleer
 lich bewesen by so vele strafficheden/ quel
 lingen ende nieuwicheden by hen int weer
 lick regiment voort gestelt/ mitsgaders by
 so vele bloedige mandementen ende afgrij
 selicke veruolgingen wreedelick volbrocht
 tegen een ontalliche menichte der getrou
 wer Onderfaten/ alleenlick om gheuolcht
 te hebben

te hebben het louter woort Gods.

Ter contrarien werde het volck seer be- De groote
 roert en verbittert alst hem seluen vande veruolginge
 dus verdruet in zyn voozdeelen/ en benaut
 in zyn consciencie/ mits welckē het na zyn
 vermoegen hem porde/ ende alle middelen
 sochte om te moeghen bliuen in zyn ghe-
 woonlike vryheit/ so aengaende zyn ghe-
 rechtigheden als der Religien. Waerop
 het dicwils so groote clachten dede/ en sulc
 kē gelaet thoonde/ ia ooc sulcken misbaer
 maecte ouer de grousame veruolginghen
 diemen voozt stelde teghen de gene die hen
 hier stenen roeden/ dat mē opentlic mercte
 dz tselue niet altyt verdragē en soude wor-
 den: Waer dooz ooc daerna de Ingesetene
 sulcken haet en afkeer cregen iegē dē Car-
 dinael van Granuelle (dier al regcerde) en
 zynē aenhack/ mitsgaders tegē de Gheste-
 lycke en hen leeringe/ dattet gheenssins te
 verwonderen en is/ dat allē dien woethe-
 den niet tegenstaende/ de ware Religiē als
 dace dagelijcx so seer heeft toeghenomen/
 maer wel ter contrarien/ dat de inwoonde
 rē hen seluē so lange hebbē cunnē bedwin-
 gē/ sonder hen opēbarelic te roerē/ en tegē
 sulckē verdrukkingē en veruolgingē feite-
 lick te stellē/ besundere nadiē de onliggē-
 de landē haddē ontfangē het Euāgelie/ en
 beleden opentlick het woort Gods.

Maer

De wreede
Placaten.

Maer desen al niet tegenstaēde / so droog
gen altijt de voorz. Cardinael en zijn creca-
tueren / mitsgaders de Gheestelicheit in al-
der strafheit voort ende voort om te bliuē
in hen aenghenomen hoocheit / ende te co-
men tot hen wterste meyninge / wtgeuen-
de van iaere te iaere / so lancx so wreedere
Placaten / Iae oock so bloedighen en sulcx
contrarierēde des lants Pruillegien / dat
tet wonder is dat een menschelick herte
sulcx heeft derren peinsen / ende dat een soo
vrijen Landt tselue so langhe heeft cunnen
liiden. Inder vueghen dat de ghene die op
sulcken voortstellen naerdere achte namē /
lichtelick oozdeelen consten / dat die toesta-
kers niet anders en sochtē noch en begere-
den / dan de ghemeynte so vele te plaghen /
quellen ende tergen / dat de selue int elidē
benooddicht soude worden heur op te wor-
pen / ende metter daet daer tegen te stellē /
op dat sy daer dooz eens mochten geraken
tot tghene sy lange hadden gewenschet en
ouder den schijn van wederspannicheyt
verdrucken ende te niere doen de gantsche
vrijheit der Inwoonderē / so wel int Weer-
lick als int Gheestelick. Welcke hen mey-
ninghe wel opentlick aenden dach quam /
Als sy bouen alle de practijckē / nieuwichē-
den ende voortstellinghen / soo aengaende
der Policie als der Veere bybracht / en niet
teghen

tegenstaende alle de groote contrarie mo-
ringen des Volcx ende merckeliche sozgen
van beroerte/ noch hen veruooderden op
te worpen/ die so seer gehaette ende tyran-
nische (al noemen sy die heilige) INQVI-
SITIE, ten exemple van eenige andere lan-
den/ om daer doo? alle dingen hen te bet te
onderworpe? ende na hen ongeschichte ge-
negentheden vzijlich te herschappen ouer
de persoonen ende goeden van allen dē In-
gesetenen/ hy waere v?ouwe oft man/ out
oft iock/ groot oft klein/ sonder eenich aen-
schou te nemen op eenige des lants gerech-
tigheden/ de welke sulcken macht en ken-
nisse geenssins toe en laten den Geestelic-
ken. ^a Oft ooc sulcke belastinge sy verdra-
chelick/ moegen betuygen de landen dier
bnderworpen eensamentlick so vele Pro-
uincien die hen daer tegen gestelt hebben.

Ende hoewel hen tegen dese hen prac-
tique te meer stonden vele swaricheden en
beletten hadden verthoont: dien niet te ge-
staende/ dzongen sy het selue heel opetlich
dooze/ ten tyde dese Coninck voo? deerste
reyse int Vant quam/ ende voo? Prince toe-
romende ontfangen werde / en dat by toe-
doene der Spaeniærden ende Geesteliche
metten seluen ouer gecome wese: doen
de alsdoe wtgaē een ouerwzeet Placraet
tegen de Christenen/ diwelck opentlick de

a. Byden 3. ar-
tic. des toe-
briefs totter
Blijder In-
compste.
b. Datmen
lese die boex
kens vander
Inquisitie ge-
print.
c. Inde maēs
van April
1550. geprint
aen des Prin-
cen verant-
woordinge.

Inquisitie medebzachte. Waermede sy hē
 wel verschert hielden/ dat niemant voozt
 acne en soude derrē kikkē tegen hen voozt
 stellen/ noch hem begheuen ter andere lee
 re. Maer het heeft hen wel misluct/ want
 sy daer dooz niet alleen en hebben verbit
 tert die anders waren gesint/ maer ooc vā
 hen ende hen leeringhe verbrucmpt vele
 andere die sulcher verdꝛuchinge dyant wa
 ren/ inder vuegen datter soo vele clachten
 ende verthooningen voozt quamen/ ende
 soo vele vreesenende ongeschicken hen opēt
 lich verthoonden/ dat de Sieghente selue
 tot onderhoudinghe des lants/ reysde tot
 Ausburch byden persoon vanden Keyser/
 neffens den welcken sy so vele verwo:ff/
 dat het selue Placcaet wert verandert/ en
 de tgene dat d' Inquisitie beuesichde/ wt
 ghelaten/ ende een andere suetter mande
 ment wtgegeuen: bliuende euen wel de
 Ingesetene seer verbittert tegen de gene
 die dese sake dus waren voozt dꝛiuende.

a. de Conin
 ginne Marie
 Douagiere
 vā Hongerē.

b. In Septēb.
 1550. ooc aen
 s'Princen
 boeckken
 gedruckt.

c. In Decēbr.
 1551.

d. Inde vol
 gēde maent
 van Januar.

Dewelcke nochtans/ om twolck noch
 meer te quellen/weder hebben by bzocht/
 so hacst als de Co. heere vandē lande was
 geworden/ een nieu Placcaet dat de selue
 Inquisitie weder inbzachte/ dwelck noch
 tans cozts daerna byden Coninck (beter
 onderricht wesende van des lants gerech
 tigheden) op zynre ondersaten clachten
 weder

weder herboden werde/ ende dese opzuy-
 ders weder belet in hen voozname/ dwelck
 euen wel onder d'Inghesetene een groote
 opsprake teghen hen maecte/ so sy mercken
 wat een veruolch de Cardinael en de See-
 stelicke tegen hen vziheden waren doen-
 de. Welcken niet tegenstaende sy nochtas
 bleuen trouwhertich thcuren heere/ den
 seluen/ In die sware dozloghe/bystaende
 met ouergroote sommen van penningen/
 by middele van den welcken / misgaders
 vanden gewillighen dienstien der heeren/
 Edele/Wassale/Generale State en ondet-
 saten vanden lande/zijn M. ten eynde ber-
 creech so geluckige victozien/ en so voozde-
 licken peys/nae so langen oozloghe. Sedue-
 rende der welcker men vele hadde naghe-
 late vander wterster strafheit der Placca-
 ten/ en metten volcke/rotten Thzistelicke
 predicatie seer geneicht wesende/ eesdeels
 dooz den vinger gesien. Ende was hen ge-
 tal in dien thien iaere sulcx vermeerderet/
 datmen vastelick merckte/datmen d'Inqui-
 sitie en veruolginge daer na niet weder op-
 rechten en soude cunnē/sonder verderuin-
 ge des landts en beroerte des volcx/ dwelc
 he seluen alreede hadde ingebecelt een vast
 betrouwen inde goederthierenheit zijns
 Coninc/ende in zyn ghetrouwe dienstien/
 dat ten aenschou van dien / sy vooztaene

De verbrey-
 dinghe des
 Euangelij.

van dergelijcke verdrukkingen bezijt sou-
den bliuen: Waer dooz sy cozts daer naer
quamen seer beroert te worden/ als sy hen
van sulcker hopen veruallen vonden/ ende
mercten dat in stede vā goeder betrouwin-
gen hen heere/ sonder reden was iegē hen
geuallen in een mistrouwen/ dooz quaet in
geuen des Cardinaels en zijns aenhangs/
mitsgaders der Seesteliche en Spaeniaer-
den: De welcke/ om te beuestigen hen eigē
dominatie/ met verdrukkinge der Onder-
saten/ ende te versaden hen grootheit en
giericheit/ ten laste vande Gemeinte: Soo
vele hadden gestooct / onder eenen heilige
schijn vanden onderhoude der Aeligen en
voorzderinge vāder getrouheit der Onder-
saten/ dat sy den goeden Coninck hadden
so verre verleidt/ dat hy willecoorde in hen
nieuwe vonden / ende voortstellen vande

De nieuwe
Bisdommē.

Dincorpora-
tie der Ab-
dijen.

Ere. tie der nieuwer Bisdommen (onder tder sel vā
den seluen meinende inne te brengen dIN-
QVITIE/ nae dien sy daer mede by geenē
middel opentlick dooz en consten) vande in-
corporatie van vele ouerrijcke Abdijen, Prooftijen
ende Prebenden (de welcke dese fraey Aeders
de CARDINAEL, de PRESIDENT VIGLIVS,
de CANCELLIER NIGRI. D. RVART TAP-
PER, D. FRANS SON, ende meer ander In-
quisiteurs hadden voorzghenomen seluer
inte slocken / ende onder hen te deylen).

Vande

Vande straffe volvueringhe der Placcaten opt seit vande **Dexecutie**
Religie geordincert (die onmoegelijk was **der Placcatē.**
 te gheschieden sonder blant te verwues-
 sten / ende volck in opzoer te bzenghen.

Ende vade wtroepinge en onderhout des **CONCILIE** De wtroe-
 van Trenten, (welchens **Decretē** in vele plaet **pinge vande**
 sen comē / niet alleene tegen **Gods woort** / **Concilie.**
 maer ooc tegen de **vrijheden** ende **voorzec-**
 len der **ondersaten**) welke punten ende
voorzstellen zijn geweest de warachtighe
oozaken vanden naegevolchden onrustē /
 als **mē** daer na / de selue / in des **Coninc** af-
 wesen / heeft willen te wercke stellen / dooz
 opzuydē der **voorz.** quader **dienaers** ende
 anderen hens gelijcke / die int gelooue was-
 ren / ende nochtans niet en sochten dan alle
 saken te verwerren ende te bederuen.

Ende want sy wel verskert waren dat
 de **Ingesetene** hen nemmermeer en soude
 laten bzenghen onder sulcken verdrukken
 met hennen **vrijen** wille: **Beden** sy den **Co-**
ninc goet vinden / dat hy **zijnen** vertrec-
 ke na **Spaengien** / inden **Nederlandē** soude
 laten het **Spaensch** **Cruchvolck** dat met
 hem ouer comen was / om daer mede te
 dwingen de gene die tegen dese **resolutien**
 souden derren claghen oft hen stellen / oft
 oock tegen tgene dat sy van **zijne** **M.** we-
 gen **namaels** meer souden gheraken in te
 bzenghen. **Dwelck** nochtans niet volbrocht

De Generale
Staten.

en is/wt dien dat de Statē generale (doen vergadert wesende) hen daer tegen steldē: Ende want sy in hen moordadich voorne- men daer doo; belet werden/ zyn sy tegen de selue Staten so verbittert geworden/ dz sy den Coninck tegen die/ sulcken achter- dencken ingeblasen hebben (hoe wel noch hy noch zyn voozsatē noyt anders dan alle groote diensten van hen tsamencomingen genoten en hebben) dat zyn M. noeyt se- dert totter vergaderinge d seluer en heeft willen verstaen/ hoe grootē vervolch daer om oock gedaen sy: Al dochte elcherlyckē dattselue was het eenich remedie om de landen te behouden ende tvolck te stillen: So grootelick bezeesden hen dese Callan- ten/ dat de selue Generale Staten den Co- ninck eens souden ontdecken henne groo- te ondiensten.

De Herto-
ginne van
Parma Re-
gente.

Madien nu de Coninck (die den naem vā Regente generale hadde ghelaten der Her- toginne van Parma/maer de daet dē Car- dinael) vertroockē was: So wildē dese ver- druckers/ de verhoelde vzeindicheiden doo; dzingen: maer men sach terstont hoe groo- telick alle de Inwoonderen / van wat State oft Keligie die waren/ daer op sprā- ken ende moerden/ besunderē alsinen merce- te dat gheen clachten van Staten/ Steden noch particuliertē boue yet daer teghen en consten

en conften verweruen/ So vast hielen dese
wederfprekers de conscienciē des Coninck
ende der Regenten gebonden. Inder vuer
gen dat mē merckelich spoerde/ dat ter ooz
faken van desen en anderē quellinge (dace
by gevuecht de verbittertheit vā ouer lan
ge gedragē tegen dē Cardinael en de zijne)
hen vast bestonden te vertoouen de onru
ften die na der gelijcke verdrukkingen ghe
meinlick volgen: en datter eenen generalē
opzoer daerom vooz handen was. Om den
welcken te verhueden en twolck te stillen/
soo hebben vele heeren/ staden/ Statē en
de Steden gearbeit ender remedie gesocht/
soo neffens de Regente/ als ooc aenden per
soon vanden Coninck selue in Spaengien.
Onder de welcke gewest zijn de De Statē van
VAN BRABANT. Brabant. De welcke siende dat
sy aen de Regente gheenē troost en con
sten verweruen teghen de innemingen
der Abdijen/ hebben ten seluen sijne ghe
schickt^a hen ghesandten in Spaengien
by den Coninck: Dewelcke nochtans
aldaer niet anders en hebben ghecregen
dan een ghebloemde wey geringe: dwelck
inden lande gowaer gewordē zijnde/ heeft
de herffenen/ so der Gheestliche als Weer
liche/ noch meer beroert: Besondere na
dien d'Abdijen van Brabant van sulcken
verdrukkinge hē hebben verlost/ ende die

^{a.} In Februa
rio 1562.

ende die afgecocht/ met groote sommē vā
 penningē / eeuwelick te geldē in rentē tot
 behoef vanden nieuwen Bisdommen/ die
 nergens toe en dienden dan totter Inquis
 sitien, Welcken Bisdommen aengaende/
 so grooten verbitterheit ende wederstant
 in vele plaetsen gedaen werde teghen het
 innebrengen der seluer/ dat/ noch de geoz
 ren Bisschoppen/ noch de Kieghente/ noch
 dese Drangers/ tselue en dorsten bestaen/
 siende voor ooghen datter een deerliche
 moort soude navolghen. Daerenbouen die
 van ANTVERPEN bevoedende dat hier
 ane was hangende de weluaert oft bederf
 fenisse van sulcker Stadt/ en niet kunnen
 de yet verweruen by de Kiegentē / hebben
 oock geschickt a hen Gesandten aendē Co
 ninck in Spaengien/ ten eynde sy mochten
 bliuen onder hennen ouden Bisschop / en
 in hē gewoonliche vryheit/ sonder gequeit
 te worden met dusdanige nieuwicheden/
 twaere vander Inquisitien oft nieuwē Bis
 schop/ de welcke na 15. Maenden veruol
 gingen/ op deen ende vander punct hebbē
 vercregē een belooftē van oochluyckinge:
 diemen nochtans cozts na hen wederkee
 ren/ dier Stadt/ tongebryck heeft willen
 maken/ ende de selue willen onderworpen
 den nieuwen Eertsbisdom van Mechelen
 bydē Cardinael alreede ingenomē. Waer
 tegen

Die van Ant
 werpen.

2. In Mey
 1562.

Deertsbis
 dom vā Me
 chelen.

tegen sy met die van den anderen Staten van Brabant/ hen hebben geset / maer en consten noeyt daer tegen bescheet noch be loefte van bevrijdinge hebben/ noch afsdoeninge vanden nieuwen Bisdommen in Brabant gecruigen.

Van gelijcken schreeft de Regente (verweert door so groote clachten ende verbitertheden) so wel by brieuen/ als by het overschicken vande Sacreheere vā Montigni^a ende daernaē vā heurē Maettheere Armenteros^b ende eintelick by den Heere Prince van Gauc/ Graue van Egmont/ ende bouen dien noch dickwils door wel eernstige brieuē/ zynre M. gewaerschout vanden afkeer en begheerte der Inwoonderen/ niet alleen ruerēde/ d'Innemen der Abdijen/ Inbrengen der Inquisition/ ende instellen der Bisschoppen/ maer doct aengaende de strafheit der Placcatē/ en groosten veruolgingen/ mitsgaders vanden generalē haet daer den Cardinael inne was/ eensamentlick den twist tusschē den seluē ende de Grootē vanden lande toegeuallē/ eensamentlick om oorlof te criggē/ ten einde sy mochte vergaderē de Generale Staten/ om op alle ongerogeltheden/ oorden te stellen/ ende te versien op vele saken die hulpe behoeften. De Grootē vanden lande en versuynden ooc niet van hender zijden te

De verthooringhen der Regente.

a. Indē Iaere

1562.

b. Indē Iaere

1564.

c. Indē Iaere

1565.

De Grootē vande Lāde.

2. Inden Jarē
2561. 62. 63.
64. 65. 66.

voldoen der verbintenisse die sy haddē ten dienste vanden Coninck/ ende ten weluaren des Vlandts / maer waerschouden zūn **M.** dicwijls ende getrouwelick van alles wesser omgīnck / sowel veel henderstamē / als oock elck int besunderē / gelūc hen brieuen dat wel wtwijfen / mitsgaders hoe seer sy gesocht hebben dat op al in tijts veruen hadde geworden.

Ter wijlen nu dese seindingen / vertooningen ende bedingen duerdē / so bedwongen de Ingesetene hen seluen / rustende op de gewoonlicke goetheit hens Coninck / en vastelick betrouwende dat zūn **M.** hem genadichlick soude vueghen tot eenighe versuetinge der veruolgingen / en afdoeninge der voortgestelder nieuwichedē / (die hem waren ingheblasen byden Cardinael ende zūnen aenhanck oft hens gelūcke) volgēden wel gefonderden begeerten ende gheuegheuten van so grootē menichte zūnre getrouwer Bassallen en Onderstatē : volgende ooc zūn eigen geloofsten en den rīde doenloop hebbēde. Waerāf sy noch vaster hope namen als de Cardinael wten lande vertrack : gheenissins achterdencken hebende / dat zūn **M.** hem so verre / dooz zūn quade doztuyters / soude laten verleyden / dat hy tegen zūnen eedt en des Vants contracten / zūn getrouwe ondersatē by strafheyt

Het vertrack
vanden Car
dinael.

heit soude willen ouervallen/ en daer dooz
 hen doen vallen in wanhope van beterni-
 se/waermede hen gewoonliche gotherti-
 cheit soude moegen comen te verminderē/
 en sy worden peysende om metter daet te
 wederstane, Maer so haest sy gewaer wer-
 dē dat de Cardinael (die niet en sochte dan
 allet te verwerren om zūn eighen wzaek)
 noch ouer al regheerde (al was hy absent)
 zūnē appetijte/ en na zūn passien en wzeet-
 hedē/ dooz zūn creatueren de PRESIDENT
 VIGLIVS, de CANCELLIER van Szabant/ de
 Staetheeren ASSONVILLE, HOPPER ende
 andere/ ende dat daer dooz op so vele bedē
 ende verthooninghen niet en wert versē-
 hert/ versuet noch verandert vanden nieu-
 wigheden ende verdrukkinghen/ daer sy
 hen mede beswaert vonden/ noch eenighe
 doozden gestelt tegen daenstaende onrustē:
 Maer dat ter contrarieu in de maendē vā
 December 1565, en Ianuario naevolgedē/
 werdt geopenbaert dē wterlickē wille des
 Conincx op dese puncten (daer men so seer
 ouer claechede) gansselick tegen hen verlan-
 gen/ ende de hopen dicwils gegeuen/ Soo
 zūn sy terstont geuallen in een groote mis-
 troosticheit ende mooringe/ Want de brie-
 uen vanden Co. en Regente/ werdē daer op
 aen alle de Stedē gesondē/ dewelcke opē-
 līck beualen dat men sonder voorre swa-
 richheit

De wterlic-
 ke beuelen
 des Conincx

richeit soude gedooꝰ d' Inquisitie/ onderhouden het Concilie van Trente/ toelaten de Bisschoppen/ en achteruolgen de Placcaten: So datmen eenen alghemeinen oploop vooz de hant mercte. Inder vueghen dat de Souuerneurs/ Werhouderen/ Edele ende gheschicste des volcx grootelick moesten arbeiden eer sy de ghemeinte van wapenen ende oploop consten gehouden: Daerneffens doock te houe opentlick verthoonende de groote perijckelen daermen t'gansche lant/ dooz dese quellinge en vrent d'ichede/ in sette/ op datme emmer in tijts daeriu versage/ eer het erger werde. Daer en bouen verthoonden hen teghen sulcken beuelen de HOOTSTEDEN van BRABANT, a Insghelijcx de LEDEN van VLAENDEREN, de STATEN van NAMEN, ende andere: Ende eyntelick/ nadien allen desen vreesen ende clachten niet tegenstaende/ in drie maenden tijts nergens op versien en worde/ So heeft hem by een gewonden een groot ghetal der Edele vanden lande/ om ten'besten te spreken ende te versuecken b dat teghen dese aenstaende onruste ende verwuestingen/ werde versien/ dooz het bezien der Inquisitie/ versuetinghe der Placcaten na den tijt/ ende by aduise vande Staten Generale/ ende met een corte schoffinghe der veruolginghe ende Inquisitie/ tot dat zyn

Mate

De Hootsteden vā Brabant.

a. By hen clachte ouergegeuen 22. Januar. 1566 ende nae geprint.

b By hen Requite ouergegeuen 5. April. 1566. namaels gheprint metter appostille. De Geconferereerde.

Maer steit daerop soude hebben gheordis
neert / ghemerct die selue niet langher in
swanck en consten bliuen / wildemē vooz
comen de deerliche bloetstortingē der ons
bersaten onderlinghe.

Als nu den roep en vreesē deser tsamen
rominge der Edele te houē groot was: so
heeftmen den hooftedē van Brabant (om
de Veden ende Inwoonderen van sulcken
hertoochdom te stillen) vercleert / a dat sy ^{a 24. Martij}
souden bezint bliuen vander Inquisitiē / ^{1566.}
met last nochtans van te onderhouden de
Placcaten (des d'Inwoonderen qualick te
vreden waren) Endewert daerenbouen in
den Raede van Staten voozgehouden een
niew Placcaet / dwelck de voozgaende wat
versuette inder sichtigē sake: om daermede
den Edele beter hope te geuen ende bet
te paeyen als sy comen souden / den welckē
tselue alsoen oock werde vercleert / mits
gaders toeghesect datmen hen versueck
met het selue / zynre M. by expresse soude
ouer seinden / wiens antwoorde sy souden
hebben te verwachtē / met beloofte datmē
neffens zyn M. met allen vliet soude aen
houden / op dat d'Inquisitiē achterbliuen /
ende de Staten Ghenerale (ten cynde by
hen versocht) vergadert mochten wordē /
ende datmen daerentusschen opte vernols
gingen sulcken Dozden soude stellē / ende
den

den Officieren ende Inquisiteuren sulckē
 Vriuen schrijuen soude/ dat alle onrusten
 souden verhuedt bliuen.

Dit dede den volcke weder eenen moet
 grijpen ende goede hope nemen/ dat sy hen
 roys van alle die verdrukkinghen verlost
 souden vinden/ Maer de selue is daernaē
 tweē verādeet in meerdere verbitterhē/
 men in so vele maenden daerna niet en ver-
 stam van des Comincx antwoorde op soo
 menichuuldige verthooninge/ niet tegen-
 staende dat de Reghente / om zyn May-
 van al wel te informēren / mitsgaders aen
 te houden/ dat de Inquisitie af werde ghe-
 daen / de Placcaten versuet/ de Generale
 Staten vergadert/ een Pardoent generael
 gegint/ en om meer andere sake/ hadde aē
 zyn M. gesondē twee Ridderē vāder Soz-
 dē a (die sedert noyt verlossen hebbē cunnē
 getrūgē om weder te keeren) maer datmē
 ter contrariē genoech thoonde datmen vā
 geēder meininge en was de generale Sta-
 tē te vergaderē/ bouen dien datmē in ver-
 scheiden plaetsen noch veruolchde de Chri-
 stenē te gēde belofde schofflinge/ en daer
 neffens den Hondt genoten mishandelde:
 welcke dingen inde gemeinte sulcken ver-
 bitteringe veroorsaechte / en inde Hondt
 genoten sulckē wāfrouwe insgelijcx inde
 gene

a. De Heerē
 Marckgraue
 van Berghen
 sedert geitor-
 uen ott ver-
 gheuen in
 Spaengie, en
 de Baer-
 heere vā Mō-
 tigny sedert
 daer geuan-
 gen ende ge-
 door oft
 noch geuan-
 gen, tomen
 des geen se-
 kere tijdin-
 gen becomē
 en caa.

ghene die der Relligien waren toeghebacht
 sulcken wanhope / dat hender alder lanckts
 duerighe lijdtzaamheit is verandert in
 een haestighe contrarie verthooringhe.
 Inder vucghen dat die vander Relligien De opēberg
prekingen.
 hen hebben vervordert / van hen preekin-
 ghen ende vergaderinghen meer en meer
 bloot te gheuen / Ja achter nae hiel te ont-
 decken ende hen vergaderingen heel open
 baerlich te houden / sonder dat eenige Offi-
 ciers oft Wethouderen tselue consten bez-
 letten / gemerct de menichte des volcx dier
 toe lijp / waer nae sy de selue oock versker-
 den met wapenen teghen allen ouerlasten
 (gmerctmen so straffe gheboden daer te-
 gen wt gaff) = dwelch ooc by nae alle dlant a. Bydē Plac
caten van 29
April. 1. Maÿ
26. Iun. 3. Iu-
lij, en andere
b. Te Sint
Truyden in
Iulio 1566.
 door gheschiede. Inghelijcx de Bondt ge-
 notē bruceesi wesende door den afkeer die
 men hen thoonde / hebben hen tsamen ge-
 uonden / om eenige goede middelē te sluy-
 ten so tot verskeringe van hen persoonē /
 goeden ende huysen / als tot ruste ende be-
 schuddinge vanden Vande. Van welckē
 swaricheit is met hen daer nae / als tgan-
 sche Landt in onrusten ende alle de Stedē
 in twiste waren gecomen / om dat eenighe
 vander religien / met hulpe van het gepus-
 sel / hen met een onuerlicnighe haestli-
 cheit hadden misgaen int bezien der Seel De Beeltr
minge.
 den en ciraten vanden kercken ende Cloo-
 steren

Tverdracht
der Edele.

a. Byden ac-
corde vā 23.
Augusti, en
den versiker
briuen daer
opgegeuen,
al gheprint
so alleen als
aen Prince
boeckken.
b. De Prince
van Oraen-
gien Tant-
werpen, in
Hollanē en
Vtrecht.

b. De Graue
vā Egmōt in
Vlaenderen.

De Graue
van Hoorne
te Dornick.

De Graue
van Hooch-
stratē te Me-
cheln.

stereu in vele Landen / Steden ende Do-
pen: Ende bouen dien bestaen / van hen ser-
moonen ende oeffeningen te houden open
baerlyc binnen den kercken in den Stede)
verdragen by der Regente met aduysse vā
den Grooten ende Raden / om voozere
moetwillen / ouerdaden ende bloetstortin-
gen te verhoedē / welck accozd was inhou-
dēde belofste / dat sy om hen verbont noch
Requeste nemmermeer achterhaelt / en de
prekinghen inden plaetsen daer sy waren /
sonder wapenen gedoocht souden wordē.
Ende dat sy daer teghen hen beste souden
doen om twolck te ontwapenen / ende alle
voozere ongheregeltheden te beletten. a
Waerinne vele van hen / iae oock vanden
Grootē des lants / b by laste vande Regen-
te / hen wel hebben gequeten ende grooten
arbeit gedaen om de Gemeinten aen hen
handtwerck weder te brengen / en de wa-
penen te doen afleggen / b so sy die alom in
de handt genomen hadde: Aldaer maken
de by prouisien verdragen / navolgende dē
vooz. accozde / na dat de gelegenthedē in
elcker plaetsen nootlichen verheiffchten:
aldaer alleenlick gedoogete de Euangeli-
sche sermoonen / vanden ghenen die hen
raemden / oft gereformeerde / oft vander
Confessien van Nisburch / oft die alle bei-
de / ter tyt toe dat by zyn **M.** met aduys vā
den

den Staten Generale anders soude wesen gheordineert. Blijuende des niet te min alle de Inwoonderen int Generael in politike vrede onder de behoorlycke gehooftsaemheyt des Coninck.

Dit accoord paeyde twolck seer ende gaf weder hope van corte beteringe bi middel vande langverwachte vergaderinghe der Generale Staten / maer tselue is daer na verkeert in een meerdere mis hope ende afkeer / als men metter tijt ghewaer is ghe worden doo: verscheydē gheboden ^a brieuen ^b ende vooztstellen dat de meyninghe vander Kregente niet en was te onderhouden voozder dan met woorden en scrijuen / maer gheenssins metter daet / tghene dat ter was verdraghen / toeghelaten en verskeret / ia dat men niet en sochte dan bedetelike daer teghen te comen ende die Kregie weder te verdrjuen. Houē dien dat in stede van te vergaderen de Staten Generale om by gheuechelike middelen alle saken te beteren / de Kregente dede heymelick vergaderen volck van oorloghen tot daer toe binnen houdende dat de Coninck by syn ontrouwe Dienaers (die seer verblit waren / dat sy nu vonden hadden tge ne sy langhe hadden ghesocht / so sy nu de wech bereypt sagen om te comen totter ver langder verdruckinghe ende Dominatie

^a Datmen
siet de Placaten van 25. Augusti 7. Septembris. 8. Octobris ende 14. Decēbris 1566.
^b Inghelijcx de brieuen van 21. Nouembris 4. ende 17. Decēbris 1566. 5. ende 25. Ianuarij ende 16. Februarij 1567.
Doplichten vā oorloock volc.

des Vants) soo verre was verleyt ghewor-
 den / dat hy hadde ghesloten daer inne te
 veruen met gheroelt ende ghewapender
 hant: Waer wt geuolcht syn de ongheluc-
 ken diemen ghelien heeft: De Schemeyn-
 te heeft huere hier ende daer met wapenen
 ghesocht te beschudden teghen de wttee-
 ringhen ende ghewelden vanden Crÿchfs-
 volcke byder Kiegente ghelicht: Sommige
 Steden hen niet terstont onderworpen den
 Garnisoenen / syn vercleert rebel / belegert
 ende ouerweldicht / vele vanden Adel syn
 veruolcht / verdraghe / ende gheexecuteert:
 Opt coztste: na vele bloetstoringhen ende
 verwoestinghen / syn alle de Landen ende
 Steden verheert / ende d'Euangelijsche lee-
 re met heuren aenhanghers (sy ware van
 der Confessien oft Shereformeerde) ver-
 dreuen / ghebannen oft gedoot. En eynte-
 lijck in stede datmen verwachtte den Co-
 ninck / so is daer met eē groote heyracht
 van Spaengnaerden en Italianen inghe-
 comen / niet om de ghewoonlijcke Keligie
 daer weder te planten (ghemerct die alree
 daer weder inghestelt / ende de contra-
 rie gās tonderbrocht was). Macrom dlat
 te verdrucken ende van alle syn Dreuile-
 gien te bezouen: De voozshertoghe van
 Alba als Capiteyn Generael byden Co-
 ninck ouer de Nederlande ghestelt: wiens
 wrecht

D: comste
 des Hertogē
 van Alba.

W:ætheden ende Tyrannien soo groot
 ende openbaer syn / ende daghelijck val-
 len / dattet noodeloos ware die te verhalē/
 besondere want die v (mijn weerde hee-
 ren ende vrienden) niet ombekent en syn/
 ende is in somma ghenoech datmen seg-
 ghe / datter noyt exempel soo w:æet by ee-
 nighen Tyzant in Wyanden Landt en is
 voortghesiet / dwelc den desen niet en heb-
 be gheuolcht / ia te bouen ghegaen. Doch
 de daer en tusschen den absenten Coninck
 (die hem te vele gheloofs ende machts
 gheeft) te verstante / dat hy anders gheen
 meester vanden Lande en can gheworden/
 noch volck tot synre onderdanicheyt ghe-
 brenghen / hoe wel het daer wt noyt en is
 ghescheyden / maer hem altyt ghetrouw
 ghebleuen sy : Dan alleenlyck hebbende
 ghesocht te bliuen by syn Præuilegien /
 ende vry vanden veruolghinghen / Bis-

De meynin-
 ghe der Inge-
 letene.

dommen ende Inquisitie / mitsgaders te
 comentotter vryheyt synre Consciencia
 ende tot kennisse des Euangelij / ghelijck
 byde verhaelde gheschiedenissen bouen
 cleerlyck ghebleken is.

Niettemin Geminde Leser / nae dien
 ghy soo gh:æetich syt / om eenighe Exem-
 pelen zynder Tyrannien te hoorē / soo
 sal ick v sommighe vanden voo:neemsten

die hy teghen eenighe particuliere heeren
 voorgeftelt heeft verhalen. Want het niet
 alleen onmoghelic/maer oock verdrietich
 soude wesen te willen vertellen alle de on-
 rechtuerdicheden/verdruckinghen/ver-
 volginghen/vanghinghen/doodinghen/
 Saminghen/ouerlasten/vercrachtigē/
 floouinghen en wreetheden/die hy en de
 syne aldaer no so langhe hebbē voortghe-
 stelt ende daghelijcx noch doen teghen de
 Landen/Steden/Staten ende inwoonde-
 ren int Generael ende particulier.

In den eersten dan/so heeft hy/om zijn
 voorgenomen Tyrannie/ber te beuestigen
 en met eenen te wesen de wreede volbrēn-
 gher vander verlangder wreccgiericheyt
 des Cardinaels/by hem seluen gestoten/
 al eer hy int landt quam/dat hy soude om-
 brenghe alle de principaelste hoofden en
 Groote Meesters vanden Nederlanden/
 die hy wiste by den Inwoonderen om hen
 groote diensten den Coninc en den Landē
 ghedaen/liefghetal te wesen ende oock
 meer gheneycht te syne tot soeticheyt en
 voerde vryheydt des Onderfaten/bewa-
 ringhe der Præuilegien en onderhout der
 beswozen Contracten/dan ten saken dieer
 tegen waren/die hy nochtans wilde doen
 volschieden. Euen wel thoonde hy dē sel-
 uen/bybrēuen/onthalinghen/en anders-
 sins

ins alle goet gelaet en vrientſchap ter tijt
 toe by hem middel int lant ſierck genorch
 vandt om zyn quaetheyte tontdeckē / dooz
 welcher gheueyntheyt hen deirlyc bedro-
 ghen hebben geuonden ſoo wel de heere
 Graue van Egmont / Ridder vander Do-
 den / Raet / van State en Souuerneur van
 Vlaenderen en Artoys die inden voorjaar
 de Dozlogen ſo merckelijcken dienſte ghe-
 daen heeft als elc weet: Als oock de heere
 Graue van Hoozne / Camerlinc ende Ca-
 piteyn vanden Archiers des Coninc / Ad-
 mirael vanden Nederlanden / Raedt van
 State ende Ridder vander Dozden / die
 den Keyſer en Coninc alomme ſo langhe
 ſo groote dienſten gedaen heeft: De wel-
 che hi beyde ontboden hebbende onder het
 deſel van te Raet te comen / heeft verrade-
 lijc elc beſondere doen vangen ^a teghen de
 Privilegen / ſo wel des Lants / als des gul-
 den Wtes: Ja ooc de ſelue doen veruieren
 en nau bewaeren opt Caſteel van Gendt
 vele Maenden lanc / en dat erger is / onder
 eenen ſchyn van verſierde beſaſtingen en
 van eene ſyne onrechtueerdighe ende on-
 deuchdelijke vercleringhe ghegeuen (niet
 tegenſtaende dat ſo wel dern als vandere
 der voorſcreuen heeren hen ſeluen by hen
 eyghen antwozden ſeer wel hadden ont-
 ſchuldicht) hen beyde opentlijc met onge-
 hoorder

De Graue
 van Egmont
 ende Hoor-
 ne.

^a Den negē-
 ſten Septem-
 bris 1567.

a. den v. Junij
1568.

hoor der wrechtheydt / binnen de Stadt van
Brussel doen onthalsen ende hen hoof-
den daer nae als eene tecken zynre Tyran-
nye / ende van des Vants Nauernye / doen
rechten op hooghe staken / de selue aldaer
vele vzen ten aenschouwe van elckerlyck
soo latende / tot grooter verachtinghe / niet
alleen van hen / maer ooc van allen den ghe-
nen die hen aengaen / de welcke elcx der sel-
uer heeren verantwoordinghe ende on-
schult seer wel int langhe sullen kunnen
bewyisen alst hen sal belieuen daer toe te
verstante.

Souen dien heeft hy doen grūpen alle
de verplichte Edele / diemen int Vant heeft
cunnen vinden / iae heeft oock eenighe van
hen doen achterhalen buyten des Coninc
Vanden / hen houdende onder t'lyck / b de
welcke hy daer nae alle / metten ghenen die
vooz syn compste gheuanghen waren / buy-
ten doorden van rechte ende sonder manie-
re van proceffe / deen na dandere smadelijc
heeft doen dooden: Mitsgaders oock ver-
scheyden andere heeren / Edele / ende Holec
van soorte / Wetentheyte ende heruaringe
(die hy allegader socht te vernielen op dat
ter niemant en soude ouerblijuen die sou-
de ghedencken / ende naemaels bewyisen
moegen / de voozdeelen / vryheden en rechte
ten des lants) die hy verstant / bewint ghe-
hadt

b. De Heere
vā Vendevil-
le ende Bien-
ques.
c. De twee
jonghe Hee-
ren van Batē-
borch, de hee-
ren vā Lou-
uerual, Vi-
leers, Renes,
Backerfeel,
Touillon,
Duy, Elpen-
dam, Trilt,
Andalot.
Vvingel,
Cock ende
meer an. ler.

hadt te hebben/ oft te verftane op faken vā
 den Staten ende vanden Lande. Vanden
 welken hy verſcheyden heeft doek aen- a. De Borge-
 taſtē/ die alreede doot ſyn/ ^a ende dier noch meeſter van
 ſitten ^b en dorren niet beters verhopē/ Antwerpen
 want hy niemāt van qualiteyt hem en laet Stralē, de Pé
 ontgaen die onder ſyn clauwen raect: daes ſionaris van
 en bouen allen die hy doet dooden nemen Namen, de
 de alle hen goet. Waer mede noch niet ver Borgeme-
 ſaet weſende/ ſoo heeft hy oock na hem ge ſter van En-
 nomen / alle die goeden vanden Grooten ghen, d'Adup
 Edelen/ Verplichtē/ Sheleerden/ Cooptie caet van Hol
 den/ Borgheren en Inwoonderen die om lantende an
 der Religion oft andere ſaken in tijts ver dere.
 trocken waren/ die hy alle daer na teghen b. De tyvee
 recht ende redene noch hoeft ſchandelickē Pēſionariſen
 doen wtroepen. Onder de welke niet ver vā Machelē
 gheten en ſyn **Mijn Heeren: de PRINCE** ende andere.
VAN ORAENGEN Graue van Raſſau/
Prinſe van Breeda &c. Ridder vander
Orden/ Raet van State/ Gouverneur vā
Bourgoingnen/ Holland/ Zeelant en Wt-
recht: niet tegenſtaende ſoo menichvuld-
ghe ſine langduerighe dienſten / den Key-
ſer / den Coninc ende den Lande ghedaen/
en merckelick oock inde voorzgaende onru-
ſten: de GRAVE VAN HOOCHSRATEN/
Baenreheere van Borſſel ende Sombzeff
&cet. Ridder vander Orden ende Capi-
teyn van een Gende van Ordonnancien/
hebbende den Coninc ende den Lande &c.

a Datmen
ouerlese de
verantwoor
dingen deser
twee Heere
alreede ghe-
druct.

b Datmen
ouer sie deser
Heeren ant-
woorden ge-
sonden ofte
voortroepin-
ghen.

c. 24. Janua-
rij. 1568.

uer groote diensten inden lesten opzoereh
ende anderlins lange te voren ghedaen. 2
De Graue Lodewijc vā Nassou/ Des heere Prin-
cen Broedere: De Graue vandē Berch syn Swa-
ger: De Graue vā Culenborch / ende Wijlen de
heere vā Brederode ende Vianen b (dese vier le-
ste om geweest te hebben de hoofden van
den Bontgenoten) hebbēde de selue sesse
heeren openbaerlyc allegader doen voort-
roepen op eenen dach c sonder hen te voze
oeyt eens met vziuen / boden oft anders-
lins ontboden te hebben / ghelick hy dock
daer mede seer onrechtueerdelyck voort-
gheuaren is / sonder eenich acht te nemen
op hen wel gefondeerde antwoorden ende
protestation. Van ghelijcken heeft hi dock
voort en na ghedaen tegen verscheyden an-
dere heeren / Edelen / verplichte Borgher-
meesters / Scypenen / Raaden / Pensionari-
sen / Doctoren / Advocaten / Secretarisen /
Greffiers ende andere geleerde ende ver-
varen lieden / eensamentlyc tegen de ghe-
deputeerde / Consistorien ende andere vā-
der Religien / die ontcomen waren / want
hy vanden anderen so deerlycken moozdt
alle blant dooze ghedaen heeft dattet ver-
schricke'lyc is om hoozen. Mits den welc-
ken wy de voozdere verhalighen willen
laten bliuen / v alleenlyc vermanende dat
ghy wilt ouerpeysen de wzeetheyt die hy
voort

voortstelt teghen de Vrouwen ende Weduwen/ soo vanden verrockenen als gheboodden/ van wat State die oock sijn/ dien hy bouen de godden van henne mans/ ooc enthout hen eyghen Goeden: Ende voornoch een Exempel in stede van vele/ wilt toch aenmercken met hoedanigher boosheyt/ hy heeft doen grijpen ende gheuanghen in Spaengnen ghesonden/ den Graue

vā Buren/ des voorsz. Princē Dōne/ al en was hy maer een kind van 12. oft 13. jaren/ dien de Vader hadde ghesleit ter Scholen tot Voenen/ om namaels soo vele bequamer te wesen om synen Coninck/ ende Vaderland de dienst te moghen doene. Wie wilt nu voordane eenich recht/ redene of billicheit verwachten/ vanden ghenen die dooz dusdanighe ende duyfentderhande deerlycke tyrannien/ alreede soo cleerlyck verhoont heeft/ dat syn voornemen anders niet en is dan te beroouen/ verdrukken/ dooden ende ouerlasten alle die ghene diet hem beliest/ sonder eenich onderscheyt der persoonen te nemen. Hier mede hope ick v(beminde Kerstenen) ghenoechsaembewesen te hebben die gheleghentheden der saken/ sulcx dat ghy wel begrūpt datter inden Lande gheen wederspannigheyt en is gheweest/ maer alleen eenen yeuere totten woorde Godts ende ter ouder Wyshheit/ onder de

De Graue vā
Buren.

behoorlijcke ghehoorsachheit des Coninck/
maer dat dese verdruckters anders niet ge-
socht en hebben dan om de Inwoonderen
te tergen/ teneynde sy mochten gheraken
theurder verlangder heerschappie. Waer
om ick weder come ten Texte vanden ad-
uÿse bouen verhaelt / in dwtleghinghe
vanden welken ic cozter dencke te vallen/
mits ghy doer de voorzghaende bewysin-
ghen / donschulden daerop dienende by u
seluen wel syt begrypende.

Deerke bela-
kinghe.

Inden eersten dan, Soo vwort de voorf. Heere van Stra-
len, Belast van inden Iare 1565. vvelende Borghemeester
vande Stadt van Antwerpen, ghehadt te hebben grootē
ghemeynschap, verstandt, ende handteringhe, met Heer
V Villem van Nassau Prince van Orangien, &c.

Ende want dese fraye staetgeuers ghe-
noech begrypen/ dat niemant van verstan-
de en soude cunnen quaet vinden/ dat een
personaige van sulcken state / en Souuer-
neur van so vele Landē/ia ooc wel de groot-
ste Baenderheere van Brabant ghemeyn-
schap hiel met eenen Commissaris generael
vanden Staten der Landen/ en Borgemees-
ter van een soo voernaeste Stadt vā Bra-
bant als Antwerpen (ter oorzake vanden
welken soo wel de Coninck/ de Regente/
als de Cardinael en alle dandere vanden
houe oock van ghelijcke deden) dwelck on-
twijfelijck gebeurde om den dienst des Co-
ninx ende weluarē des Vants en om de sa-
ken

ken vanden Staten en beden van zyn M.
bet te beweghen/ soo veruoozderen zy hen
tot grooten onghelijcke (oozdeclende van
andere na hen eygghen boosheit) de selue he
nisse te blameren met ee valsche versierde
meyninghe seggende die gehouden te syn.

Aengaende het opponeren der Staten van Brabant e
ghen de vercleeringhe ende vuterlijck beuel by zynre M.
vt Spaengnen ghesonden.

Welcke woozden aengaende dese staets
gheuers hen wel behoorende schamen van
sulcken loghenen/ en waren sy so ombe
schaemt niet dat zy hen laten duncken dat
zy elcken moghen oplegghē alle de logenē
die hen duncken te dienē tot haren boosen
vooznemen: Wat sullen sy segghen/ oft ick
hen onkenne dat de Staten van Brabant
hen teghen dese by gebrochte beuelen des
Conincx ghestelt hebben/ ia daer en bouen
bide gescriften de cōtrarie bewijse? maer
ick verstaen wel waerom dat sy dit punct
so valschelick gestelt hebben/ het is (be min
de leser) om daer mede heurer voozgaen
der loegenen eenighen schijn te geuen/ soo
de sake oock den heer Prince gheraect sou
de moeten hebben/ hadden de Staten van
Brabant hen daer tegen geset/ mit dien de
selue heere wel is een vooznoemste let van
diē/ onder de Edele van Brabant/ die daer
makē het tweede let der seluer Statē/ welc
ken schijn achterbleuen soude hebben in
dien

a. datmen be
 sie de ouerge
 geuen ver-
 thooninghe
 der Hooft-
 den metten
 appointe-
 mente ende
 andere stuc-
 ken.

dien zy allen ghesceet hadden (soo het noch
 tans warachtich en bñde bouenverhaelde
 strucken opentlich blycken is) dat de vier
 hoofsteden (en niet de Staten) van Bra-
 vant hen hadden inden Raede desselvs her-
 toochdoms / ouer die beuelen beclaecht:
 als ghebuert zynde teghen hen clare Pres-
 uilegien / ghemerckt de selue hoofsteden
 maer en maken het derde Vet vanden sel-
 uen Staten / waer onder de heere Prince
 niet begrepen en is / die hem ooc van deser
 blameringhe onghetwyfelt soude wel o-
 penlich verantwoort hebben / hadden zy
 hem selue des derren beschuldighen: maer
 sy zeesden dat hen valscheden dooz het wt
 gheue zyne verantwoordingen te vzoech-
 aenden dach ghebrocht soudent zyn: All
 waert oock dat niet alleen de hoofsteden
 maer oock de Staten soo van Brabant als
 van al dandere Nederlanden hen hadden
 beclaecht (soo die hoofsteden ende eenige
 andere ghedaen hebbē als bouen verhaelt
 is) ia ooc hen teghen sulcken geboden ghe-
 stelt / ende dat bouen dien de heere Prince
 ende Stralen / mitsgaders de Pensionaris
 van Antwerpen (dien aengaende int selue
 aduis daer na oock gheblameert) ende alle
 andere van dier saken t samen hadden ghe-
 raetslaecht / sy en soudent niet ghedaen heb-
 bē dantgene dat sy van Eedts en Staets
 we

weghen ten dienste vanden Coninck ende
 weluaren des Landts schuldich waren te
 doene/ ende behoorden des grootelijc ghe-
 presen ende meer gheacht te worden. Wāt
 aenmerckt eens de puncten die zy byzren-
 ghen ende ouerweecht daer neffens de ge-
 schiedenissen bouen verhaelt/ ende ghi sult
 cleerlijc beuinden/ dat de selue beuelen hen-
 der gheruerder d'ij puncten/ syn gheweest
 de rechte oorzaken van allen dē nagevolch-
 den onrusten/ daer doer twolck mits wan-
 hope benoodicht is gheweest ompaciētich
 te worden/ aenghesien die sulcx syn/ dat de
 selue gheenssins en consten toeghelaten
 worden/ sonder het woort Godts te ver-
 d'ijuen/ alle de Paussche afgoderijen te be-
 uestighen/ d'lant te bederuen ende d'On-
 derstatē te verd'uckē / dwelc wt den seluen
 aduise wel can ghemerckt worden/ soo het
 opentlyck inhout dattet was.

Aengaende d'Onderhout des heylige CONCILIE
 VAN TRENTEN ende den PLACCATEN van
 synre M. vanden Kersten ghelouue, midtsgaders der IN-
 QVISITIE nade Godlycke ende VVeereltlyckerechte
 ende doude ghevoonte.

Spent hier v ooghen alle ghy die het
 Euangelie belijt ende den iock des Ante-
 kerst ontcomen syt/ van wat State oft Vā-
 de dat ghy syt/ weder ghy v noemt vander
 Confessiē oft Sherefozmeerde/ ende aen-
 merckt waer dese Tyrannissche ende Pa-
 pis-

pische verdrukkinghen henen willen/ ende
 ghifult beuindē datmen soect (maer God
 sal dooz syn ghenade om syns Woorts wil
 le/ dwelck hgy alleghader schuldich syt te
 voozderen/ daer in verliē) wt te royen / so
 wel de Brijheden en Rechten / als oock de
 warachtige Veere/ wederplantē de Paus
 selijcke/ niet alleenlijck inde Nederlanden/
 maer ooc (consten zy tot haren vermete co
 men) in Duytslant en dooz alle tsijk (van
 den welcken bina alle de Nederlanden van
 outs leenen/ leden en gehouden syn) ia ooc
 in Soylant/ Franckrijck/ Enghelant/ De
 nemercken/ Sweden/ Schotlant/ en in alle
 de Landen die hen Kerstenen roemen.
 Reempt des vzy eenē verskerdē Spiegel
 aen die vande Nederlanden/ acnmercken
 de hoe zy metten seluē in dese dzy punten
 ghehandelt hebben.

Met Cōcilie
 van Trēten.

a datmen de
 boeckē ende
 geprinte De
 creten daer
 oplese.

b. datmen de
 se restrictien
 alom gheson
 den ouerlic.

Ierst aengaende het Concilie van Tren
 tennadien v allen kenlijck is hoe grooten
 Afgoderijē het beuesticht ende hoe grootē
 verdrukkinghe het medebzengt/ a en wil ic
 des hier gheen verhael doen / voeghende
 alleenlijck dat niet tegenstaende den groo
 ten langhen veruolghen der Sheestelijc/
 men noot totter vercondinghe desselfs en
 heeft inde Nederlanden derren verstaē tot
 in Julio. 1565 : datmen die te houe toeliet/
 maer niet soo vele exceptien. dat de Reche
 ten

ten en vooꝛdeelen des Coninc en der on-
 derfatē schenen genoegh verwacht en den
 Decreten vele benomen te wesen. Als daer
 na byden beuelen inden Aduisse gheruert/
 donderhout des Concilieweder belast wert
 sonder eenich bespreck / Soo heeft de ke-
 gente ende den staedt vercleert / dattet hē
 alleen verstonde onder de vooꝛgaende re-
 strictie / ^a ghelijc oock d' Inwoonderē des se-
 dert niet vooꝛdere ghequelt en zyn gewoꝛ-
 den / tot dat zy tonderbrocht ende de ^b Van-
 den ouerweldicht zyn / hoe wel ick niet en
 meynde dat vooꝛ date vā aduisse / oyt men
 sche aldaer ter cause vander swaricheit int
 roelaten vandē Concilie gemaect / beschul-
 dicht sy (so anderlins noch de kegēte noch
 eenighe stadē oft Werten des vꝛy gaen en
 souden) ia oock Stralen seluer niet / in gee-
 ne vanden twee Betichtinghen teghen
 hē bybrocht / maer naderhāt alst dese ver-
 druckers meynden al ghewonnen ende te
 bouen ghecomen te wesen / hebben zy hen
 ver stout te ontdecken / dat de swaricheydt
 op dit fraey Concilie ghemaect / was een
 vanden oorsaken / daerom zy teghen die
 Inghesetene soo verbittert waren / tselue
 soo langhe wel hebbende connen / binnen
 houdē ende vooꝛwoꝛpen / de Pꝛekinghen/
 Oefeninghen / Seelt storminghen / Wape-
 nen ende Rebellie. Wt deser geueynstheyt
 condit

a. byde ghe-
 printe ant-
 vwoorde van
 24. Meerte.
 1566.
 b. ghegeuen
 den 11. Augu-
 sti. 1568.

condt ghy (om myn weerde **S**oeders) wel gheoꝛdeelen / hoe venijnighen herte sy dra gheu teghen alle de Landen ende Persoonen die aengaende hen vꝛijheit so int **S**eerstelijck als **W**eerlijck hen hebben oft sou den derren thoonen van ander ghemoet te wesen dan sy / ende hoe sy daer mede om springen soudē waert in hender macht.

De Placcatē teghen d'**E**. uangelie gecondicht.
 a. doer de geprinte placca tē en de boeckē die inhou dende, mitsgaders tbe-grijp daer aſſ gheltelt aen Sprincen verantvordinghe.

b. darmen le se die hitto rie der Martelaren, van onsen tijde ende andere dierghelijcke boeckē, in alle talen geprint.

Ropende de Placcaten ghemaect opt gelooue / en wille ick hier niet verhalen de oꝛuer groote **W**reetheyt der seluer / mits die elcken kenlijck syn / alleculijc allen Kerstēnen vooꝛhoudende de onghewoꝛde vermoꝛdinghen dier wt gheuolcht syn tegen alle de ghene die doꝛsten wꝛicken van de **P**aepsche afgoderijē: daer doer sy te recht vanden **D**olcke soo ghehaet werden / soo sy de executien van dien daghelijc voelden / aen hen seluen oft aen hen naeste / oft emmers in hen consciencie / mitsgaders de verwoestinghe die daer quam / te meer ghemerct het ouergroot ghetal der gheenre / die inde **N**ederlanden sedert 50. Iaren herwaerts met verscheyden tormenten dectelijck omghebocht syn / om gheuolcht te hebben de **V**ere die sy seyden den woꝛde **G**odts ghelijck te wesen / waer af het ghetal loopt ouer de hondert duysent Persoonen van allen ouderdom / state ende wesen / bouē noch de ontalijcke menichte der ghes

gheuangene/ ghecastijde/ ghebannene ende
 verloopene/ so dat de verbitteringhe te
 ghen sulcken moorden soo groot ghewor-
 den is dat van ouer veel iare / verscheyden
 Officiers ende Wethouders daerom in di-
 uersche plaetsen/ dicwils in vaer ghecomē
 syn van doot ghellagheerte worden/ ende
 dat de Ghemeynten soudē hebben opge-
 staen: Euenwel eest altijt een vaste loghe-
 ne/ (verliert tē eynde als de voorgaende) / a. Blijctbydē
 dat de Staten/ oft ooc de hoofsteden van verfuetinghē
 Szabant hen soudē gheset hebben tegen voorghelou-
 die Placcaten (hoe wel die Wreetheit hen den den Rae-
 seer mishacchde) ende altijt merctmē daer de van Statē
 wt de bloetdorsticheyt deser verdzuchers/ versheyden
 om te veruolghen ende dooden aen allen Staten der
 doorden/ alle die hen des Euangelie derren Nederlandē,
 roemen: ende dattet maer al bedrieghelijc in Meerte,
 ke gheueynstheden en syn gheweest / dat Mey, insghe-
 men ghelaet ghemaecht heeft van de Plac lijcx den brie-
 raten te willen versueten / by adujs vande uē vande Re-
 Generale Staten oft anderlins/ om mettē gente vā 24.
 veranderinghen vander Regente vā sCo Meerte, ende
 nincy wegghen voorgheloude tijt te win vanden Co-
 nen/ tot datmen hem int Landt sterck ghe 1566. ooc by
 noech gemaect soude hebben/ om dan vzy der verande-
 lijck metter wterster strafficheyt tegen de ringē by Plac-
 Kerstenen te rasen/ soo sy nu thoonen: och cate gegunt
 Godt verlost ons haest van sulcken Tyra in Mey 1567
 nen. sedert byden
 Hertoge her
 roepen.

De bloedige
Inquisitie

Menghaende de heylighe (ia Tyrannif-
 sche) Inquisitie / dat is wel het sonderling-
 ste punct (o Christelijcke Broeders) dwelc
 dese Veruolghers van ouer 50. Jaren ghe-
 quest heeft: Ende Godt zy gheloeft dat zy
 nu (als zy hen laeten duncken verskerde
 meesters der verdructer ondersaten te we-
 sen) comen ontdecken hoe het hen ghespe-
 ten heeft / dat zy dat punct noot te voren en
 hebben cunnen te weghe brenghen / nae
 dien het hen conste doen vrye Heerschap-
 pye hebben ouer de persoonen / goeden / en
 de consciencien der Inghesetene / al heb-
 ben zy dat wel cunnen verberghen ende
 loochenen / ia doock de contrarie doen belo-
 uen (om te bequamerentijde te hernemen)
 ghelijck wten voozverhaeldengheschiede-
 nissen wel begrepen wort. Maer rueren-
 de het teghenstellen der Staten van Bra-
 bant / hebben dese versierders soo wel ghe-
 loghen / ghelijck zy inden twee voozghaen-
 de puncten gedaen hebben: want die Sta-
 ten hen daer teghen noot gheset en hebbē /
 maer de Hoofsteden hebben hen des be-
 claecht / soo vooz verhaelt is. Het staet ooc
 te verwonderen dat dese gasten nu derren
 yemant beschuldighen om swaricheyt ge-
 maeckt te hebben int toelaten der Inqui-
 sitie / ende niet gade en slaē / dat sy daer me
 De oock comen te blameren / niet alleene al
 le de

le de staden / Wethouderen ende Inwoon-
 deren des Lants) die des altyt ghecruent
 hebben) maer oock alle de Princen / Sou-
 uerneurs ende Regenten desselfs / die tot
 desen toe zyn gheweest / ghemerct zy d'In-
 zenghinge der Inquisitien altyt ghehou-
 den hebben voor de ghewisse bederffnisse
 des Landen / a waer doer zy oock den Ghee-
 stelijcken dat punct soeckende gheen ghe-
 hoor en hebben ghegheuen / ia oock als zy
 daer op hem wat te vele gheloofst hadden /
 tselue daer na (beter synde onderricht) ter-
 stont herboden hebben. Soo hebben ghe-
 daen de Keyserlycke Maiesstejt / ende de
 Coninghinne Maria zyn suster Regente /
 b Insghelijcx dese Coninck ende de Hertog-
 ghe van Sauoyen Gouverneur / van ghe-
 lijcken heeft weder vercleert de Coninck /
 ende de hertoginne van Parma Regente /
 inde Jaren 1562. 1563. 1565. ende 1566. wae-
 rom willen dan nu dese quaetwillighe den
 Coninc zynen eedt doen breken / ende hem
 doen doen teghen soo menichvuldighe ge-
 loofsten. Waerom blameren zy nu in som-
 mighen particuliere / tgene in elcherlijck tot
 noch toe altyt is ghepresen. Waerom vin-
 den zy als nu quaet / tghene de Keyser / de
 Coninck / de Gouverneur / ende de Sou-
 uernanten / met hennen staden / altyt heb-
 ben goet gheuonden / ia de voor s. hertogin-
 ne noch in Meert ende de Co. in Augusto

a. datmen be-
 sie dinforma-
 tien en ver-
 thooningen
 dier van Ant-
 vverpen, van
 de iare. 1550.
 ende 1562. ins-
 gelijcx de
 historie der
 Inquisitien.
 b. Inden iare
 1550.
 c. Inden iaers
 1555.

a. Blijct byde
geprinte ant
vvoorden vā
vā 24. Meert
ende 6. April
ooc by des
Co. resolutie
en tverdrach
motten Bont
ghenooten
gemaect in
Augusto
1566.

1566. beyde doen toelatende den vrydom
der Inquisitien: a. Eest om dat zy alsnu het
Vant hebben ouerweldicht/ende de Wape
nen meer inde hant dan als doen: so moet
men dan segghen/ dat alle de voozgaende
acten niet dan gheueynstheden gheweest
en zyn/om ter beter bequaemheyt te comē
totter voozghenomen verdruckinghe.
Reept daer uwen Spiegel aen ende wacht
u wel van sulcke schoone gelaten ende ghe
ueynsde woorden: O ghy Kerstelijke Wo
sten ende Volcken/voecht u tsamen om die
te wederstaen. Het is oock vzempt dat zy
alsnu comen achter rugge den heere Prin
ce ende andere blameren / van swaricheyt
ghemaect te hebben op sulke zynre M. be
uelen van d' Inquisitie toe te laten/daer zy
eenighe Maenden te vozen inde vooztroe
pinghe desselfs heeren hem beschuldigen
van dat hy soude gesect hebben dat de Co
ninck d' Inquisitie wilde inbzenghen / al
waer zy by vueghen/dat de Conincx mey
ninghe sulckx niet en was. Menmeret dese
contrarieteypen ende oordeelt hen booshe
den/beminde Veler/om de welke te bedec
ken/hebbē sy aldaer verhaelt vander Inqui
sitien van Spaengnen/ende hier voeghen zy vā
der Inquisitie na de Gheestelijke ende VVeereldijcke
rechten/als ofter eenighe onderscheyt ware
tusschen d' Inquisitie vooztbocht byden
Gheestes

Gheestelÿcke rechte (so zyt noemen) ende
 d'Inquisitie gheploghen in Spaengnen/
 dies gheene en is/ immer voordere dan ge
 lÿck na de strafheyt oft sueticheyt des Bis
 schops/ bloetgiericheyt oft medelÿdenheit
 des Inquisiteurs/ ernsticheyt oft slapheyt
 des veruolgers/ de ondersoecken / veruol
 ginghen/ rechtvoordinghen ende execu
 tien/ cinnen op den eenen tijt ende in den
 eenen Lande herder oft sueter vallen dan
 inden anderen. Om nu het volck meer te
 verdoouen / soo voeghen zy daer en bouen
 alhier den frayen mantel van doude gevvoonte,
 om den outwetenden wijs te maken / dat
 d'Inquisitie daer altÿts gheploghen ware/
 dwelck men nemmermeer en sal beuinden
 (al hebben zy den Coninck doer sulcken
 valsheyt bedrogghen) ia bliÿckt de contrarie
 daer af wel cleerlÿck byden verthooningē
 soo wel byden hoofsteden ghelÿckelÿck
 als by die van Antwerpen alleme b ouer a. inden Iare
 gegeuen/ mitsgaders byden vasten Preus 1566.
 legien ende bescherden des Vants: soo dat b. inden Iare
 men op hen ghebloemde ende bedrieghe 1560. en 1563
 lÿcke bysettingen gheen achte en behoort
 tenemen.

Wt ghelÿcker boosheyt derren zy noch
 wel by voeghen/ dat

Stralen vanden Prince verstaen hadde de beraetflaghin
 ghen, aduijsen ende sluytinghen daer op ghenomen in
 den Raet van State. Dē haet des
 Cardinaels
 tegē Strale^m

Hoe wel zy die heere daer af niet opentlic
 en hebben derren beschuldighen / die hem
 anders des wel verantwoort soude hebbē
 in zyn ontschuldighen / gheuect hy noch
 wel doen sal / soo verre hem yemandt wilt
 betichten / dat hy synen State van Raedt
 van State / niet en soude toeghedraghen
 hebben het respect ende secreetheyt die hy
 behoorde / sulckx oock nemmermeer be-
 uonden en sal worden. Maer want dese lo-
 ghenacers metten aenhanghers des Cardi-
 naels / desen Stralen niet en dorren opleg-
 ghen den haet ende spijt die hen Vader de
 Cardinael tegen hem nam / om dat hy als
 een man van eeren / hem niet en wilde la-
 ten verleyden noch opzuyden teghen die
 Groote / ende de Lief hebbers zyns Va-
 derlandt / maer de selue euen wel bleef ha-
 terende / hebben zy dit punct verliert om
 sulcken hanteringhe suspect te maken / en-
 de terechte oft tonrechte te blameren alle
 de daden der gheene dien zy quaet herte
 draghen.

Volcht nu voort inden voors. Aduyse.

De tweede
 belastinghe.

Ontfanghen van M. Jacob van VVESENBEKE, als
 doen Pensionaris van Antwerpen, twee verscheyden co-
 pyen ghenoech van eenen inhouden vande boose en ver-
 vloecte Requette die de Verplichte Edelen wilden over-
 gheuen, ende corts daer nae ouerghaueu haer Hoocheyt
 mitsghaders verscheyden brieuen soo veel desen als an-
 dere saeken aenghaende, vol van oproeghe punctken,
 ende

ende onder andere dat de Prince hem gheseyt hadde, dat de Turck dat Iaer niet afcomen en soude (dyvelck synre Maesteyts coempste nae de Nederlanden soude hebben moeghen beletten) ende dat sy daerom hen saken so vele vvyffelijcker moesten bestellen, versueckende aenden geuanghen, dat hy hem vvilde schrijuen, vvatmen van den Turck Thantverpen seyde om den Prince ouerre segghen. Hebbende niet alleen harer Hoocheyt alle tghene dat voorf. is versvveghen, maer ter contrarien den voorf. VVesenbeke ghehouden inden dienst der voorf. Stadt ende seer groote ghemeynschap, dien besighende voor een dieuaer synder handelinghe metten Prince.

Dese belastinghe schijnt meer te raeken den Pensionaris van Antwerpen aldaer ghenoeemt/dan den heere van Stralen/waermede dese verdruckers hen boosheden noch meer ontdecken/want soo verre die Pensionaris hem eenichsins desen aengaende hadde vergeten (des niet bliken en sal.) zy en behoorden dat hem achter rugge/in vonnissen van andere/niet op te legghen/maer hem des opentlijck beschuldicht te hebben inden onrechtweerdighen vooztroepinghen die zy sonder redeue teghen hem schandelijck ghedaen hebben (a nadien zy hem te voren van alle zyn goeden berooft hadden) op dat hy selue he had moghen verantwoorden en by minuten der vzeuen en andere leuende redenen syn onschult bewijzen/so hy cleerlic gedaeh heeft opte puncten hem opgheleet/soo wel

Donschult
des Pensionaris van Antwerpen, op de tyveede belastinghe van Stralen.

a. Inde maeden van Februario, Meerte ende April. 1568.

aengaende de gunste die hy soude hebben ghethoont den ghenen die zy noemen Vieters/ dat is/ den Vierstenen/ als den tsamen sprakinghen der Grootte/ daer hy hem by gheuonden soude hebben: Ende moghen dese quaetwillighe hen wel houden versekeret dat euen verre ick hem conste ter spraken comen/ oft zyn papieren sien/ oft dat sy dese blamatien in syn eyghen wtroepingē ghestelt hadden/ datmen haest sulcken verantwoordinghe daer op soude siē/ dat then der schanden/ elcke ompartijdighe hem des voldaan soude vindē. Maer om mijn voorzghenomen sake te veruolgen/ wil ick euen wel oock dit punct int cor te wederleggen: soo de woorden selue ende de materie my des goeden gront gheuen/ mitsgadersat gene dat ick certiden den seluen Pensionaris int generael heb hoozen verhalen/ claghende donghelijck datmen hem dede.

Inden eersten belasten zy Wersbeke dat hy soude hebben ghesonden/ ende de Heere van Stralen ontfanghen/

Tyvee versheyden copijen vander Requeste, die de Verplichte Edelen in meyninghe yvaren aende Regente ouer te gheuen.

Maer by syn voorszeyde verantwoordinghe blijct dat hy noot in eenighe beraetslaghen oft verghaderinghe der Edele en is gheweest/ waer wt volcht dat hem onmoghe

ghe

De Requeste
der Bontge-
nooren.

ghelÿck ware gheweest/dat hy sulcken copien soude hebben ghecreghen oft ghesonden/dan nae oft ten daghe vander ouergevinghe der seluer/ oft enmer maer eenen dach oft twee te vozen/want die Edele hen terst te Brussel vonden den 3. April/ ende gauen hen Aegueste ouer den 5. Doek en ghelooftmen niet dat hy sulcke copie voor de ouerghewinghe/ouerghesonden hebbe/niettemin al hadde hy die achterhact ende doek ghesonden/hy en soude niet dan wel ghedaen/ende neffens Stralen volbracht hebben/tghene daer hender beyder Staet hen toe verbont/want nae dien hy was Staet ende Ghedeputeerd te ho-ue der Stat van Antwerpē/alwaer Stralen doen Borghemeester was/soo was hi op synen eedt ghehouden hem daghelÿck ouer te schÿuen/tgene aldaer omghinck ende tzynder beter onderrechinghe hem doc te seynden de copien der schriften dier voorquamen/soo haest hy daer achter conste ghecomen. Dwelc desen Aeguesten aen ghaende noch noodigher was/op dat het versueck der Edele der Stadt ghewaerschoudt werde/op dat sy werde verlost wt der vreesse daer zy in was/om te vozen niet gheweten te hebben/watmen met dese vergaderinghe meynde/sulcks datmen hē des niet verwÿten en can/besondere ghemerct

merckt dese versierders hem niet op en leg
ghen/ dat hy tseyt oft de siequeste der Wer
pliche soude hebben goet gheuonden oft
ghepresen: Oft oock hen siequeste soo ^{hoor}
ende verploect sy/ als zy die schelden/ mach
men sien byden inhouden der seluer/ ende
den voozuerhaelden verantwoordinghen
der heerē/ gemerct byder seluer alleen ge
socht wert/ de beuefinge van des Coninc
hoocheyt/ dweluaeren des Vants en de ver
sekeringhe der ondersaten/ teghen de sco
melijcke bloetstortinghen ende onbehoor
lijcke nieuwicheden/ besiet die wel bemin
de Leser en ghy sullet soovinden: sy comen
daerenbouen dese twee noch beschuldigē.

a Datmē be
sie dese Re
queste, vwant
syghedruct
is.

Om dat den Pensionaris aen Stralen soude hebben ghe
schreuen verscheydē seynde brieuen soo op dit punct,
als andere, Inhoudende vele oproerighe ende vvederspan
nighe propoellen.

Segt my ghy loeghen versierders waer
om en vueght ghy daer by niet wat opzoe
rige propoesten die s:rieuen inhielden?
wilt ghy datmen vooz myterijē houde al
le tghene dat uwe bloedighe vooznemen
is belettende? waerom en segt ghy niet o
pentlijck dat ghy vooz wederspannicheyt
zyt houdende alle die veruolghinghen ge
daen teghen dese Bisdommen / Concilie/
ende Inquisitie? want dat ist dat v noopt/
dit eerst dat nyet alleene v / maer oock den
Cardinael ende alle de Gheestelike heeft
soo

soo verbittert ghemaect op Wefenbeke/
om dat hy tot quyttinghe syns Diensts en-
de by cypressen last vanden Magistraet
van Antwerpen/ heeft vanden Jare 1549.

af na zyn vermoghen ghetrouwelijck ge-
arbeydt om zyn Vaderlant vry te houden
van alle Inquisitie/ nieuw Bisdommen en
andere verdrukkingen/ daer onder ghi dat
brenghen wildet: dwelcke syne groote rey-
sen ende neersticheden ghedaen te hou-
soo wel in Spaengnen als inde Nederlan-
den ende elders wel bewysen/ dies hi maer
in meerder weerde/ by alle goede/ behoor-
de te wesen/ ende gheenens gheblameert/
maer voor een ghetrouw dienaer syns Co-
nincy ende Vaderlant ghehouden te wor-
den: Maer so langhe v toeghelaten is nes-
fens den Co. dat ghy van deuchden maect
misdaden/ en van wit/ swert / soo moet hy
met so vele andere gebult hebbē tot dat de
waerheit eens sal verstaen wordē: men ge-
looft wel dat hy aen Stralen dicwils heeft
gheschreuen/maer het was om synen laste
genoech te doene / van synen handel reden
te gheuen/ ende van de toeuallende saeken
waerschouwinghe te schryuen/ gelijk den
roep van ghesante te houewtheycht / an-
ders en stont in syn bziuen niet / gelijk ic
by de claddē sonde thoonē/ waert dat ic die
hadde/ en anders en salmen nemmermeer
beuīn-

2. Als deerste
placcaet der
Inquisitie
voortquam.

beuinden/wat sy oock kunnen liegen/dwelc
 zy oock inden seluen aduūse ghenoech co-
 men te bekennen/na dien zy daer inne niet
 en hebben vonden om te berispen/ dat al-
 leenlijck een punct om lacchen/ dwelck zy
 voeghen vooz het alderbooste:

Dat de Prince hem hadde gheseydt, dat den Turck dat
 Jaer niet affcomen en soude, ende dat Stralen hem vvil-
 de schrijuen, vvatmen daer aff seyde, om tselue den Prin-
 ce te vvaerschouven.

Seght my toch wat quaet doet eene / we-
 sende te Houe dat hy ouerschryft wesen
 daer segt/ ende beghert te weten wat tij-
 dinghe de Coophieden des hebben om dat
 daer weder aen te segghen? Maer selen zy
 segghen/hier inne was de misdaet ghele-
 ghē / dat de Pensionaris syn goetduncken
 daer by voechde.

Darmen de saken soo vele vvijselijcker moeste bestellen
 mitsdien achterbleue tgene des Coninx coempste had-
 de moghen beletten.

Merckt ghy niet och boose beduyders/
 die soo wel senon cundt suyghen wt alles
 wesen segt oft schryft/dat indien mē de-
 se waerschouwinghe wel ouerleet / dat de
 selue dē Pensionaris seer ontschuldicht?
 Want te schryuen dat de Coninck waer-
 schijnlijck ouercomen soude/ dat en conste
 niet dienē/dan om bet binnen te doen hou-
 den/oock de alderverbitterste / en niet om
 hen meer te roeren / daer toe bet soude ge-
 vooz

voordeert hebben het schynen dat hy niet comen en soude: Siet soo worden dese afgunstige in hen eyghen woorden gheghenpen/ als sy tonrecht willē oordeelen van andere/ nae hen eyghen boose meyninghe.

Maer segghen zy:

Stralen heeft qualijck ghedaen, dat hyt der Regente niet al ouerghedraghen en heeft.

Maer wat soude hy heur ghesect hebben daer gheen quaet en was? hadde zy moyte om sulcke hinderdinghen te hoozen? dat men thoone vooz al de misdaet ende dan syn swyghen straffe. Sy voeghen daer by vooz een groot quaet feyt van Stralen/

Dat hy V Vesenbeke hadde onderhouden, in den dienst vāder Stadt en in seer groote kennisse en gemeynschap.

Ende want zy wel weten dat niemant en soude cummen quaet vindē/ dat deen vrient metten anderen hanteert/ iae dat ten dienste des Coninc/ des Vants ende der Stede oorzlyck is/ dattet de Hooghemeesteren ende Pensionarisen wel eens zyn ende tge meyn beste gelijckerhant voozderen/ Soo voeghen zy daer by valschelijck vooz een quade meyninghe der vrientschap die was tusschen Vesenbeke ende Stralen/

Dat desen, dien, te vvercke stelde als een instrument in syn handelinghen die hy hadde metten Prince.

Dat zy eens thoonen een punct van misgryp dat tusschen hen ghehandelt zy / oft dat zy ophouden van de goede dus achter rugge

rugghete blameren / sonder hen tselue vry
 wt te verren aentyden: Alle tghene dat sy
 den heere Prince hebben opentlyck derrē
 opleggen / heeft hy sterkelijc verantwoort
 in syn gheprint boeckhen: De Pensionaris
 heeft van gelijcken gedaen / de heere van
 Stralenen heeft niet min ghedaen by syn
 antwoorden / ghelijck alle oprechte Men-
 schen oordeelen selen / wat quaet isser dan
 in dese onderlinghe kennisse ghelegghen: sy
 spannen wel tsamen om quaet te doene / en
 de en moghen sy niet lijden dat de Goede
 tsamen handelen ende tgemeyn bestevooz-
 deren: Dat sy eenich quaet voortstel bewij-
 sen / willen sy geloofst zyn. Wat hadde We-
 senbeke inden Jaer 1565. misdaen / dat hy
 van doen van synen state behoorde gestelt
 te worden / na dien hy in syn voortroepin-
 ghen gheenlins begrepen en woort / van iet
 dat hy in dat Jaer oft oyt te vozen gedaen
 soude hebben: hoewel sy wel tonrecht bla-
 mēeren eenige syne goede dienstē sedert ge-
 daē in dē iare 1566. die hy in syn ontschult
 verhaelt. Wat misdēdē dan Stralenoft de
 Weth / hem latende in syn Officie int iare
 Duyzent Duffhondert en Duffensstich / al-
 wensschten de Geesteloose hem verdrukt
 te siene / om dat sy hen lieten duncken / dat
 hy hen wreetheden belette: Hier mede
 latende de breedere verhalinghe aen We-
 sen

a. Datmē de-
 se verant-
 woordinghē
 ouerhe.

senbeke selue t synen tijde / come ick ter vol
ghender belastinghe van Stralen.

Die inden Aduise beghrepen/
staet aldus.

Ghesocht te hebben van inder Stadt van Antwerpen
inne te brenghen ende planten NIEVVE ende VER-
DOEMDE KETTERIEN ende BESVNDERE
DIE VANDER CONFESSIEN van AVS-
BVRCH, vutghende dat sy door die toelatinghe der
seluer, de onrusten souden doen ophouden, vvesende ge-
vvaerschoudt vanden voortstellen die de Prince van O-
raengen, GRAVE LODEVVICK syn Broedere, DE
GRAVE VAN HOECHSTRATEN ende ande-
re hen Medeghesellen, Hoofden der Rebellen bestaken
in Duytlant doer oplichtinghe ende bestellinghe van
oorlooch volck ende anderfsins om inden Nederlanden
DE VOORSEYDE KETTERIE ENDE
CONFESSIE VAN AVSBVRCH met ge-
vyelt van vwapenen te stellen.

Mercht roch ende neemt ter herten o
alle ghy Coninghen / Princen / en Steden
van Kerstenheydt die het heylighe woort
Godts sijn beminnde / hoe dese quaetwil-
lighe hier gans opentlijck ontdecken tge-
ne hen op therte leydt / ende dat doorsake
van hen Verdrukinghen ende Wreethe-
den nyet alleen en is om gheweldelijck
te regeren int weeretlijck / maer oock daer
neffens / taer voorneemlijck / om gansselijck
te heerscappen ouer de conscientien ende
het heylighe Euangelie straffelijck te ver-
uolghen / dat sy oock de Inghesetene nyet
en sijn dus deerlijck ombzenghende om de
Rebellie

De derde be-
lastinghe vā
Stralen, opde
Confessie
vā Ausburcht

Rebellie (die sy tonrechte wt gheuen) maer
 door dopruyden der Sheestelijcke / die hen
 dwaalinghen soecken te beuestighen. Men
 merct oock sunderlinghe & alle ghy Vor-
 sten ende heeren van Duytflant ende an-
 dere Landen die aenuuert hebt de Confes-
 sie van Ausburch / hoe zy seluer hier int
 licht bzenghen / met hoedanighen valschē
 wijsmakinghen zy v soeken te verleyden /
 wtgeuende dat zy gheen Wyanden en syn
 vanden ghenen die de seluer Confessie aen-
 hanghen / maer alleenlyck veruolghen een
 deel Wederspannighe ende Ketterschen
 Caluinsten / so zy die onweerdichlych hee-
 ten. Is dat waer / waerom heeftmen in Ne-
 derlant altijt ende sonder onderscheyt ver-
 uolcht ende ghedoot / soo wel die zy noemē
 Lutheranen als die zy heeten Swermers /
 Caluinsten / Wederdoopers ende andere.
 Waerom heeftmen de Leeringhe en Boec-
 ken der eenre soo wel verboden als der
 andere. Waerom heeftmen inden Jare 1566.
 in verscheyden Steden soo groote / ia meer-
 dere swaricheydt ghemaect int toelaten
 dier vander Confessie / dan der Sherefor-
 meerde. Waerom en heeftmen Tantwer-
 pen niet willen ghedooghen de Predican-
 ten van Duytflant gheroepen by die van
 der Confessien. Waerom heeftmen den
 Predicant vander Confessie tot Mechelen
 ghe-

De belijdinghe van Auf-
 borch.

à Blijck by-
 dē Placcaten
 en verboden
 Boecken en
 Leeraers, vve
 sen gheprint
 en by Extra-
 eten ooc aen
 Princē ont-
 schult.

ghesocht te grūpen: Waerom heeftmen
 Antwerpen eenen Prochiaē het Preken
 verboden/ soo haest hy hem vercleert had-
 de voor de Confessie: maer wat noot ist ve-
 le daer af te verhalen/ nae dien de sake soo
 openbaer is/ ia oock elcken kenlijck/ dat als
 men de Scherfzormeerde veriaecht heest/
 die vander Confessien oock hebben moete
 verrecken: Datmen oock daer na die vā ^{e. In April}
 der Confessie niet min ghebannen/ berooft ^{1567.}
 ende ghedoot en heeft/ dan dandere. Tsel-
 ue wort oock cleerlijck betuycht in dese sa-
 ke van Stralen / want zy hem inde meest-
 menichte vanden eersten articlen hem op-
 gheleert/ alleenlijck beschuldighen/ vandat
 hy de Confessie soude inghebrocht en ghe-
 voorvert hebben. Om tselue syn daer ooc ^{b. Bydebe-}
 gheblameert de voorz. Heeren Prince van ^{tichtinghen}
 Graengenende Graue van Hoochstratē/ ^{van Stralen.}
 Inghelijck de voorz. genoemden Pensiona-
 ris. Bouen dien vindtmen in desen aduūse
 dat dit punct is gheweest een vanden voorz
 neemsten oorzaken der onverdiender doot
 van Stralen. Ia dese Raetgheuers/henna
 niet cunnende langher bedwingen/ noch
 binnenhouden het quaet hert dat sy te dier
 religien draghē/ normen / verwozpen en-
 de blameren/ De Confessie van Ausborch voor een
 nieuue ende verdoemde Ketterije: Siet ghy nu
 mijn Heeren/ hoe sy het dwoort Godts la-
 fterē

Heeren/ende wat vzienden zy uwer religien
 zyn? Mercht oock hoe zy daer mede niet te
 vreden zynde inde navolghende belastinge
 comen blameren niet alleen Stralen/maer
 oock myn Heeren den Landtgraue van Hessen,
 Hertoghe Erneit van Bruynsvvijk / Graue Lode-
 wigck van Nassau ende den Graue van
 Hoochstraten / om tot voozderinghe van
 den Euāgelie en der Confessien/ hen ghe-
 moyt oft iet gescreuen te hebben. Het is te
 verwonderen dat zy hier dorren schelden/

Den Prince van Oraengnen, Graue Lodevvijk syn
 Broedere, de Graue van Hoochstraten en hen compliceen
 (die sy niet en noemen) hoofden der vvederspanninghe?

Radien zy tselue niet en hebben derren
 doen (ghelijck sy oock met fundament niet
 ghedoen en consten) inden vooztroepingen
 der seluer Heeren/ vreesende dat vooz der
 seluer verantwoozdinghen hen loghenen
 souden int openbaer comen/ waerom daer
 op niet te achten en is / besundere midts
 dat zy de wederspanninghe niet en noemen
 noch en vercleeren waer in dese Heeren
 hen vooz hoofden der seluer souden hebbe
 ghedraghen/ ja oock gheen acte van siebel-
 lien der verplichte Edele (diemē mach dēc-
 ken dat zy daer by verstaen) / Mits wel-
 kent selue voozby gaende / ghedraghe my
 tot tgene myn vooz. Heeren de Prince / de
 Graue van Hoochstraten en andere in hen
 verant

verantwoordinghen daer op vercleert hebben/verhopende dat yemant der verplich-
te Heeren oft Edelen/ hen onschult en goe-
de diensten eens sal breeder bewijfen (eest
alreede niet gedaen) die nochtans genoech
gheopenbaert syn doer den staet daer dlat
hem doen invandt. Aenghaende dat zy
daer by vueghen/

Dat de Heeren louden in Duytslant verstandt ghe-
hadt hebben door onderhout ende oplichtinghe van oor-
loochvolck ende andersins, om met ghevelt int Lande
te brenghen de voorl. Ketterijevander Confessien (soo
sy die valschelijck noemen).

Woozwaer dese versierde oorzake van
dier oplichtinghe en is niet alleelijc valsch/
maer is oock onwarachtich dat die ghedaē
sy by laste der heerē Prince oft Graue vā
hoochstraten ghelijck hen onschuldigen
naerder bewijfen. Ende aenghaende den
voorz. heere Graue van Nassau ende ande-
re verplichte/taene sy dien aengaende ges-
daen hebbē/ volghende den affscheyt van
Sint Truyden/ en is maer ghebuert voor
hen verskeringhe/ dwoelen zy oock niet en
hebben verborghen/ maer openlijck der
Regente/ President ende anderē vercleert/
Iae hebben tselue Volck aengheboden
ten dienste vanden Coninck ende beuele
vande Regente/ mits hen ghegheuen wor-
dende behoortliche versekeringhe. Waer
mede canmē dan die oplichtinge blamerē/
a Inde Maē-
de van Julio,
en Augusto,
1566. als bide
gheprinte
boeckkens
ghe-
blijct.

ghemerckt den voorszreuen offer / besun-
dere nae dien die mits den naghevolchden
accoorde syn achter ghebleuen / ende den
Wontghenooten gheloost datmen hen ter
saken van dinghen tot aldoen ghepasseert
niet eyschen en soude.

Volcht voort inden Aduÿse.

De 4. belaf-
tinghe van
Stralen, van
briuen eeni-
ger Vorsten
van Duytslât

Hebbende ten veruuecke des Grauen van Hoochstra-
ten in vvalscher talen ouerghefet sekere briuen byden
LANTGRAVE VAN HESSEN den 13. O-
ctober 1566 . aen Graue Lodevijk gheschreuen, hem
vvaerichouuende vanden dienÿten die hy ghedaen had-
de neffens Hertoghen ERNEST VAN BRVYN-
SVVYC om hem te trecken van synder Majetteyts dien-
ste, hem mede seyndeende het dobbel vanden briuen, by
hem tot dien eynde aenden seluen Hertoghe Ernest ghe-
schreuen, oock byden Gheuangenen ouerghefet, sonder
dat haer Hoocheyt te kennen te gheuen.

**By dese slechte ende ongefondeerde be-
lastinghe moecht ghy mercken (mijn hee-
ren ende Broeders) dat inde Nederlanden
noch elders daer dese Tyrannen soecken te
domineren / niemant soo onnoosel hem en
sal vinden / teghen den welcken sy niet wat
en seien weten by te bzenghen / om hem te
veroordeelen ende lijf ende goet te nemen
alst hen past / want wat waerder quaets in
ghelegghen / al hadde Stralen de Brieuen
daer gheruert doen ouersetten / by laste vā
den Graue van Hoochstraten oft andere
om te verstaen het Inhouden. En vermo-
ghen de Heeren / Vorsten van Duytslant
mal**

malcanderē niet te schyuen tgene hen ge-
 valr. En mocht de Heer Lantgraue vā Hessen/
 Hertoghen Ernest niet vermanen om geē
 wapenen te draghen teghen de Confessie
 ende Kerstelycke religie: noch Grauen Lo
 dewyck ouerschryuen dat de Hertoghe hē
 gheantwoort hadde/dat hy volck maecte
 om den Coninc van Spaengnen te helpen
 teghen syn Onderfaten die hen hadden op
 gheworpen/soomen hem hadde doen ver-
 staen/ende hem niet voordere en soude la-
 ten byenghen: het schynt recht dat sy hier
 hebben ghesocht wt te spouwen het quaet
 herte dat zy draghen desen ende anderen
 Vorsten den Euangelio toegedaen/willen-
 de die blameren/als zy hen niet ergers ge-
 doen en cunnen/hoe wel het hen maer ee-
 re ende gheenissins schande en is.

Inden Wydse volcht daer na.

Hebbende oock metten voorleyden Prince vele qua-
 de diensten ghedaen, soo die niet en dede, sonder Raet
 van hem ende andere collegen, ghedurende den voor-
 gaenden troublen.

**Wt desen puncte canmen mercken de
 bootheyt deser verdoemders / die met een
 Generael stellen van quade dienstē / sonder
 eenighe dier te vercleeren / dertren verwij-
 sen eenen die niet alleene en was onschul-
 dich/maer ooc een out en ghetrou dienaer
 vanden Coninck ende synen Vaderlande/
 hoe wel hy om syn vromicheydt was ghes-**

De Vorsten
 vādē Rijcke.

De v. belac-
 tinghe van
 Stralen op de
 saken van
 Antwerpen.

haet vanden Cardinael en synen aenhang/
ghelickt oock syn alle Lieden van verstan-
de en heruarighe/die met hen niet en heb-
ben willen spannen *in perniciem Republicae.*
Metten seluen wilden woorden/derren zy
met eenen wel achter rugghe ende teghen
recht blameren eenen sulcken heere als is
mijn heere de Prince van Oraenguen/ die
den Coninck soo ghetrouwelich heeft ge-
dient/ ende den Lande so vele deuchden ge-
daen. Dewelcke oock so omersien niet en
was van stade ende verstande/ dat hy daer
uys van Stralen alst van noode hadde/
Diens oprechticheyt hy nochtans nyet en
versnapde alst te passe quam. Radien nu
mijn heeren de Prince van Oraenguen/
ende Graue van hochstraten/by hen ont-
schuldighen volcomelic hebben gheant-
woort op alle tegene men t Antwerpen aen-
gaende heeft willen blameren: Ende dat
dese quaetwillighe van gheenen quaden
diensten en selen cunnen thoonen: Soekt
dat indien zy namaels eenighe derren spe-
cificeren/goet bewijs daer op te geuen sal
zyn: So ghaen ick dit punct voozby/alleen-
lich den goetwilligen Leser/biddende dat
hy na dese ongheschichte belastinghe so om-
behoorlich ghestelt/wilt oordeelen van al-
le dandere.

De Beste belastinghe staet inden aduys aldus.

Onder andere den oproerighen opter Meeren ver-
smelt, toelatende, dat den Magistraet gheen Garnisoen
van synre Maiesteydt inder stad en soude laten comen
sonder vrete ende aduoy vander Ghemeynthe, mer belc ef
te, dat sy om hen voorgaender rebellie nyeten souden ach
terhaelt vvorden, hen oock nemende (voor soo velen
hen vvas) in hun protectie.

De vj. bela-
stinghe van
Stralen, aen-
gaende de be-
ruerte van
Antwerpen.

Wt dien dese Calumniateurs dit punct
alleen by bzenghen vanden quaden dien-
sten T Antwerpen ghedaen / bethoonen zy
ghenoech dat daer niet anders gebuert en
is / des zy den heeren ende Personen die
zy met desen aduysse hebben gesocht te bla-
meren / yet souldē cunnen wjten: by groo-
ter hoocheydt comen zy oock voor quaet
houden de ouergroote goede diensten / die
alle man weet / by den heeren Prince van
Oranngnen ende Graue van hoochstra-
ten ghedaen te wesen / int stillen van den
Sprac aldaer verhaelt (waer inne Stra-
len ende Wefenbete / hen met grooten
vaere hens leuens / ghedienstich waren)
hebbende daer mede / voor Dvysent op-
spraken / dreyghen ende perijckelen / niet
alleen soorijcken Stadt verhuedt van een
deerlijcke bloetstortinghe ende plonde-
ringhe / maer oock de selue / ende alle de
Steden van Nederlandt (die Antwerpen
vanolchden) ghehouden inde gehoozsacm-
heyt

heyt vanden Coninck ende met eenen ver-
 sien teghen ghelijcke oproeren / roouingen
 ende moordinghen alle dlant doere / die al-
 om vooz de hant waren / ende alleen warē
 wachtende opt eynde des rumoers van
 Antwerpen: Voozwaer indien de Hertoge
 van Alba ende synen Raedt hen bottelijck
 vonden oueruallen ende omcinghelt van
 x. oft xij. Dufsent ghewapender mannen /
 dreyghende te vernielen niet alleen hen /
 maer doock alle de Gheestelijcke ende Ma-
 gistraten / sy soudē sulcken oproerighen
 volcke ongetwijfelt wel meer toelaten om
 hen te scheyden / dan men Antwerpen ge-
 daen heeft: Maer want de vooz. Heeren
 Prince ende Graue van desen oproeren ge-
 noech hebben verantwoort / / ghedraghe
 ick my voozt daer toe / ende totter kennisse
 van elckerlijc / die weet de groote diensten
 die doen ghedaen hebben die hier ghebla-
 meert worden / vueghende alleen dzy wooz-
 den op elck der dzy puncten / die sy quaet
 vinden onder de artictien doen tot nederleg-
 ghinghe des oproers verdzaghen / deerste
 synde.

a. Datmen
 besie don-
 schuldinghe
 deser Heere

Dat de VVeth gheen Garnisoen vanden Maesteyt in-
 der Stadt toelaten en soude, sonder consent vander Ghe-
 meynre.

Welcken aengaenden / als men wilt aen-
 mercken / dat dese vzeese van vzeempt Gar-
 nisoen / was eene vande meeste redene der
 be

beroerten/ ^a die ooc van neghen maonden te vozen de Stadt dicwils in grooten vaer ghestelt hadde/ cannen wel gheoordeelen dattet onmoghelijc was die beroert de gemeyntete doen ontwapenen/ sonder dusdanighe toefegghinghe / die doock was conforin soo den Privilegien vander Stadt/ als den ghenen dat van langhe te vozen niet alleen alle de leden opten Bredenaer raet hadden versocht/ maer ooc der Regente te doen verthoonen/ als nootelijck wesen de om den Coopman te behouden ende de Stadt niet te bederuen: Welck ten tyde vanden opzoer te meer ghesondeert was/ mits dien de Stat alsdoen ghenoech van Garnisoen verlien was/ dooz de acht Venedelen wt hen Borghers ghelicht.

a. Toeghecomē Tātver in Meerte 1567. en datmē ouertie alle darticlen vā desen verdraghe.

b. Blijct by verticheyde acten vāder VVeth ghemaect Tātverpē in Julio. 1567.

Het tweede is: Dat sy om haer vvoorghaende Oproer nyet en souden achterhaelt vvorden.

Hoe waert toch moeghelijck datmen sonder Wapenen / het opzoerich ghewapent volck soude cunnen doen scheyden sonder hen sulcx te ghelouen? Waer toe in desen meerder redene gaff/ dat de ghewapende niet al een meyninghe en hadden: Soo eenige sochten te gaen helpen hen Broeders inder Religien / diemen buyten der Stadt dootsoech: Vānder beghcerden te bliuen by hen Bekingē/ die de Weth hen geerne hadde benomen: De derde wilden beletten dat Doozlochsvolck der Regente nyet

1

2

3

binnen comen en soude/om in geen slaue-
 rijs te comen als andere / ende het ghepuf-
 fel haechten om alle de Gheestelijcke ende
 Guerheden te vermoorden ende voort de
 Kercken ende rijke huysen te plonderen/
 bouen dien soo was inder seluer toefeggin-
 ghe by gheuoecht / dat die heur niet voort-
 dere en verstande / dan in hen en vvas / sulckx
 dat den Coninck noch Regente daer niet
 niet en was benomen: Ende het Derde.

Dat sy die Oproetighe touden hebben ghenomen in
 hen beschuddinghe voor soo vele in hen vvas.

Segt my versterders in wat Artijckel
 vanden verdraghe hebt ghy dat gewondē?
 soect het wel/het en isser nyet: Maer daer
 staet int leste alleentijck dat alle de leden
 vander Stadt/insghelijckx die vanden Ke-
 ligien/aldaer ghenoeemt nieuwe / aenden
 voort. Heeren Prince ende Graue hebben
 versocht te willen bliuen in hen regerin-
 ghe vander Stadt ende tot dienste vanden
 Coninck ende ghenieyn weluaren hen en
 de Stadt houdē in hen protectie/en syt ghi
 noch niet beschaempt van soo vele logenen
 in een aduiss gheuoedert te hebben: Hier
 wt (bemunde Vefser) moechdy oordeelē van
 hen vroomicheyt in alle andere saken.

In den Aduisse voeghenzy de-
 se woorden:

Van

Van vvelcken belastinghen ghenoechsaemlijck ghebleken is soo by syn eygen bekennen, brieuen ende schrifta onder hem vonden, als by den requesten ende informaticien daer op ghehouden

Sy souden voerwaer wel benaut zyn/ moesten zy thoonen tgene des zy hen soo stoutelijc beroemen/ mits zy verskert syn datmen hen daer toe niet dwingen en sal/ anders soudemen hen ghewisselijck hier in soo wel in loghenen vinden als in dandere puncten.

Het aduis selue is gestelt by dese woorden.
Dunct den voorl. Raede dat de gheuanghen heeft verdient gedoot te vvorden, met verbuerte alle synre goedē.

Heeft sulcken goeden Dienaer die noyt ghearbeyt en heeft dan voor de grootheyte des Coninx ende wehuaren synre Landen verdient de doot om de voorbennisse syns Vaderlants gesocht te hebben? wat leuen hebben dan dese staetgeuers verdient / die tot grooten ondiensse vanden Coninck da ghelijc met hen quade voortstelle / niet en doen dan synre Maiesteys Landen bederuen? Mensura vobis, coaceruata manet: caute.

Volcht inden Aduyse.

Niettemin vvaere syn Excelentie gheneycht tot gratie, de diensten ter contrariē byden Gheuanghen der M. ghedaen, souden des groote materie ende oorfsake ghenoech ghenen.

Hier maeken dese loose vossen den hypocrijt / volghende die voetstappen der Inquisiteurs / dewelcke als zy eenich onnoosel

noosel bloet verooꝛdeelt hebben / ghelaten
 hen int openbaer / te bidden vooꝛ syn leuē /
 ter wñlen zy hem den Weerlijcken Rech-
 ter / om dien te doen verbanden / volgende
 hen vonnis / ouerleueren / Tselue gebuert
 hier nadien zy den Gheuanghen verooꝛ-
 deelt hebben en hen aduñs / dat hy de doot
 verdient heeft / ghesonden aen sulcken Ty-
 rant / dien zy weten anders niet te soecken /
 dan ter minster oorſaken te dooden en be-
 roouen alle die Viefhebbers des Vants / voe-
 ghen zy daer by gheueynſdelijck (om hen
 wreetheyt bet te bedecken) datter wel ſtof-
 fe ware om hem gratie te doene / des verha-
 lende dzy redenen.

Deerſte luydt aldus.

Als te hebben opt eynde der letter Oorloghen teghen
 Franckrijck middel gheuonden om groote ſommen ge-
 reet ghelts te lichten , om Dvvtlants oorlooch volck te
 betalen , die anders het Lant vvtgheteert mochten heb-
 ben: Des ſynre M. doen ſeer aenghenaem vvas , ſoo den
 Secretaris Berthy tuycht.

Hier ſiet men de cracht der onnooselheit
 die de penne deſer ſtaetgheuers (als zy al
 darchſte ghedaen hadden) heeft doen ach-
 ten vooꝛ weldaet / dē ouergrootē dienſt diē
 Stralen int eynde dier Oorloghen den Co-
 ninck ende den Vande dede / hebbende ooc
 (bouen tghene hier verhaelt is) boꝛghe ge-
 bleuen vooꝛ syn Maieſteyt tot zeer groote
 ſommen / daer aff hy ſedert noyt ontlaſt en
 conſte

conste gewoorden/ ende Godt weet oft dat
tzyne doot nyet gheholpen en heeft: al en
verdienden zyn groote Diensten sulcken
loon niet.

De tweede ende derde luyden aldus.

Ghebroken den fecourte der Rebellen de Bruggen
ten tijde van den verslaginche t'Oolterveele.

Ghedaen goede diensten ter incoempste van haer
Hoocheyt binnen Antwerpen met soo veel volckx alst
huer beliefde, sonder eenich belet oft teghen segghen,
ghelijck byden beleydt vanden processē van al blijct.

**Maec dien zy dese daden voor soo goede
diensten houden/ waerom en hebben sy de
se diensten/ by hen verhaelt / niet ghestelt
teghen de veruerde ondiensten / maer het
enis maer een ghemaect werck om hem
ter doot leuerende / hen handen euen wel
des te wasschene.**

**Het slot des aduūts begrijpt dese
woorden.**

Ghedaen Tantwerpen den 11. Augusti 1568. V. vt.
C. D. R. vt. Onderchreuen. Aldus gheaduiseert by my-
nen Heeren vanden Rade, ende gheteekent byden Secre-
taris dela Torre.

**Hier liet ghy (och Broeders) wanneer/
waer ende by wien dit aduūts zy gemaect/
want ghy moet verstaen dat dese letteren
V vt zyn van donderschzjuinghe vanden
Vicentiaet Jan de Vergas: ende beteekenē
zyn aduoy/bediedende / Vargas vidit: ghelijck
doek doen dander letteren / C. D. R. vt. aen-
ghaende den Doctor Ioy del Rio / betee-
kende**

kenede / Conflarius del Rio vidit. Soo datmen
 merct dat dit Aduijs maer en is gheghe-
 uen by twee Spaengnaerden / met heuren
 gheuechden / fraeyen Secretaris dees
 Raets / (sich een Spaengnaerts sone te
 Brugghe ghebozen) *Jacob de la Torre*. Soo
 doen eylaes alreede de Spaengnaerden
 aldaer alle de Tyrannie die zy willen / hen
 groue onrechtueerdicheden willende dec-
 hen metten name van rechtueerdicheydt.
 Ghelyck dit Exempel van Stralen ende
 dandere bouen verhaelt / met Duyfent
 wreetheden ende ghewelden des herto-
 ghen ende der synre / tselue wel openlijck
 v bewyfen. Och mijn weerde heeren en-
 de Broeders / mits welken ghy nyet al-
 leen en behoort metten verdruchten ende
 veriaechden Nederlanders medeliden te
 hebben / maer met alle uwer macht daer
 toe te helpen / dat zy in hen oude behoer-
 liche vryheydt weder ghestelt werden /
 daer mede ghy oock v seluen / v Vanden / v
 Onderfaten ende Vantslieden van ghelijc-
 ke verdrukinghe sult verscheren. Want
 in dien dit vier niet haest wtghebluft en
 wort / het sal voorder branden. Ende cun-
 nen de Pa is / de Spaengnaerden ende an-
 der Vpanden vanden woerde Goods / met
 hen verstandt hebbende / hen eens ghema-
 ken

Het Slot.

hen gheruste ende vaste Werdzuckers van
 den Nederlanden / houdt v versterkt dat
 zy daer mede niet ophouden en selen / maer
 dat de Duyuel sal voortstieren hen boos
 se meyninghe ende quaden wille die zy
 hebben soo om het heyllich **E V A N G E -**
L : I wt gans Hierstenwiche te iaghen /
 weder inbrenghende de Paussche Affgo-
 derijen / als om hen te maecten Tyran-
 nische Meesters van allen den Landen /
 die zy selen kunnen ouerweldighen / In
 welchen gheualle (Maer ick bidde Godt
 dat hy door zyn ghenade wil sulcke be-
 letten ende zyne verherde Wyanden tot
 glorie zyns heylichs **M A R T I N S** vernie-
 len) De naeste gheleghene wel den eer-
 sten aenstoot mochten gheuoelen / ende
 daer na de verder ghesetene deen nae dan-
 der . Daer teghen gheen sekerder reme-
 die en is / dan in tijts inde weere te we-
 sen ter zy vaster verstercht worden / en-
 de dese Werdzuckers (die met hen valsch
 aenghouen / den goederthieren maer ver-
 uerden Coninck doen aldus hem seluen
 ende zyn Landen bederuen) ter wijlen
 zy noch in vreesen zyn / ghelijckerhandt
 met ghevuechde machten haest tonder-
 brocht : Waer toe ick dese vermaninghe
 wel heb willen doen aen v allen / **S ghy**
Conin

Coninghen/Dozsten/Heeren/Steden/ en
 de Wolcken/ die daer zyt toeghedaen der
 warachtigher Religien (die daer is de ou-
 de Apostelsche ende Catholijcke) ende ooc
 salourze lief hebbers van uwen Staten/
 Vrijheden ende Vaderlanden/ Inghelijcx
 aen v allen mijn lieue Vantslieden en Vant-
 saten des Nederlants / soo veriaechde als
 verdruete/om v te doen ghedencken/ ende
 int corte cleerlijck te bewijfen(nae de cleyt
 gaue my van Godt ghegheuen) den wa-
 rachtighen gront ende wterlijcke meynin-
 ghe/waerom dese verdrueters van soo lā-
 gher hant d'Inwoonderen van Nederlandt
 met hen voortstellen ende quellighen soo
 ghetericht hebben / eensamelijck de quade
 meyninghe ende boosen lust die zy hebben
 om te veruolghen ende vernielen niet alleē
 inden Nederlandē/den Coninc van Spaē-
 gnen(dien Godt haest wil ghenadichlijck
 verlichten ende doen verstaen / de groote
 ondiensten/die dese quade Dienaers hem
 ende zynen Landen zyn doēde/ mitsgaders
 de ghetrouwe diensten zynre goeder On-
 dersaten die alsw tonrecht liden) toeco-
 mende : Maer doock in alle de andere Lands-
 den verre ende by ghelegghen / soo wel de
 reyne Veere / als de goede Pzeuilegien.
 Dwelck de wreetheden ende verdruetun-
 ghen by hen voortgestelt ende noch voort-
 ghes

ghestelt wordende inden Nederlanden soo
 vastelijck bewijfen/ dat niemant met rede-
 ne des meer en behoorde te twijfelē/ waer
 in oft hem dit verhael eenichsins can stercken/
 sal my lief wesen/ dat hy hem daer mede
 behelpe / ghelijck hy tot verskeringhe
 zynre Religie ende Wyzheydt gheraden sal
 vinden. Biddende elckerlijck dat hy my
 vergheue/ dat mijn slecht begryp niet en
 heeft kunnen ghenoech doen/ noch mijnre
 goetherticheyt noch zynre verwachtinge/
 hopēde dat doer desen mijnen arbeyt eeni-
 ghen grooten geest verweect sal wordē/ om
 eens alles breeedere aendē dach te bzingē/
 soo tot onschult van allen den Sundersaten
 vanden Nederlande/ (die gheenins Rebel
 maer wel yuerich totten woorde Godts
 gheweest zyn) als tot voldoeninghe van
 alle de gene die de waerheyt der gheschie-
 der dinghen begheeren te weten. Soe bid-
 dende den Heeren ende Persoonen/ die ick
 hier mede heb ghesocht te ontschuldigen/
 dat syt niet qualijcken nemen/ dat by ghe-
 breck van Informatie ende wetenschap/ ic
 selue niet soo wel en hebbe kunnen doen
 als hen goede diensten dat vereyschen/ dan
 hope dat zy seluer metter tijt hier mede
 veroorzaecht selen worden van hen bree-
 der te verantwoorden. Woort hiddē ick
 Godt/ dat hy door zyn gracie valle/ om mijn

Heeren/ Broeders ende Vrienden wil fierz
 ken inde kennisse syns heylighs woorts en
 de behouden in v Staten/ Hoededen ende
 Vrijheden/ de selue ghenaedelijck bescher-
 mende vanden bloedighen handen / ende
 vreeselijcken verdruckinghen van zyne en-
 de onse alghemeyne Vyanden/ die syn
 straffe niet ontghaen en selen/
 als zyn goetheydt onse
 Sonden / ons sal
 hebben ver-
 gheuen.

Belastin

**Belastinghe opgheleet Anthonise
van Stralen gheuanghen/ om
hem des te verantwoorden
binnen den Derden
Daghe .**

Ghetrocken
vvtē ouerge-
geuen betich-
tinghen des
Fiscaels.

1 **Inden eersten is warachtich dat de ge-
uanghene hem heeft inden lesten onrustē/
inder qualiteyt als Schepen van Antwer-
pen ende andersins ghetooont ende ghe-
draghē seer gunstich ende voorderlick
vander nieuwer Opinien diemen heet de
ghereformeerde Religie/ ende naemelijck
vander Ketterijen der Martinisten e iēe Confessie vā
Ausborch/ a tot grooten ondiensste vande Co-
ninck ende beroerte aller goeder Catho-
lijcker.**

a. Siet hoe sy
alle leere ver-
volghen die
der Room-
scher tegē is.

2 **Dat voor sulckx de verweerdere heeft
metten Prince van Oraengnen, Graue van Hoochstra-
ten ende M Iacob van VVesēbeke Pensionaris / der
voorz. Stadt b ghesocht de voorsz. Confessie
daer in te brengen: Segghende sulcx ghe-
raden ende noodich te wesen om de onru-
sten ter neder te leggen ende de Stadt we-
der te stillen.**

b. Datmē hē
drij verant-
woordingē
besie.

3 **Dat de Verweerdere met andere van
der Weth c aldaer toegelaten en gedoocht
hebben / datmen op vierdaghē ende an-
dere groote ende ghemeyne hepligheda-
ghen/**

c. VVachte v
in tijts Magi-
strat ende In-
geseten van
Antvverpen.

ghen / openbaerlijck gherozocht ende elck
zyn ambacht ghedaen heeft / sonder daer
ouer straffe te doene / ia dock inden vasten /
ende op ander verboden daghen vleesch
vercocht ende gegeten heeft / van ouer ve-
le iaren vooz de troublen.

a. Niemant
en mach
daer goede
Predicanten
houden.

4 Dat hy in zyn heerlijckheyt vā Merx
hem^a heeft doe comen ende laten prediken
twee Ketterische Leerars ende Apostatē /
Den eenen ghenoept Cornelis Huybrechts / en
de dander Ian van Dieft Religieuz vāder dzy
vuldicheyt oozden / niet teghenstaende de
waerschouwinghe by die vanden Capittel
van onser Vrouwen kercke hem daer af ge-
daen.

5 Men bevint dock dat hy met zynen me-
deghefellen in wette / hebben zedert iiii. oft
v. Jaren ghedoocht ende laten Preken opt
Kiel onder Antwerpen geleghen eenighe
Predicanten / leerende ketterijen ende ver-
doemde secten.^b

b. VWant sy
de dvvalingē
vyat hebben
dorren straf-
fen.
c. Als de gere-
formeerde
predicktē in
de groote en
andere kerc-
ken.

6 Dat hy ende syn Medebzooders / ghe-
vraecht wesende in Augusto 1566. by den
Kerckmeesters vander Brochkerke van
S. Floris / oft zy souden toelaten dat eenen
Heer Mathijs / belidere der Confessien vā
Musburch inder vooz. kercken soude Pre-
diken ende tot dien eynde de kercke hē sou-
den openen / daer op gheantwoort hebben
dat zy sulcx hadden gheozdineert / ende als
foo

soo moeste gheschieden om twolck te stillē/
hen beuelende sulcx te ghedooghen.

7 Dat in teecken van dien de selue heer
Mathijs des anderen daechs/ met eē groo-
te menichte van Sectarisen inder vooz,
kercken gheleyt wert/ wten name vanden
Magistraet / zynde versterct met ontrent
vijftich Schutten/^a tot grooten leetwesen
ende ergenisse der Catholijcker.

^a. Dit is on-
varachtich.

8 Dat op den lesten dach Augusti als de
lasthebers der seluer Prochiekerckē/^b wa-
ren ghecomen by den Prince (daer zy den
Berweerdere by vonden) om ten versuecke
der Catholijcker ende van heuren Capit-
tel oozlof te crijghen/ om in dier ende ande-
re kercken van Antwerpen te moegen doe-
den Godsdienst/ de gheuangene hē heeft
gheantwoort dat hen versueck/ hen in sulc
ker vueghen niet en mochte toeghelaten
worden/ met zynen ghelate cleerlijc bewij-
sende dat hy daer mede spottede.

^b. de Prochi-
aen met syn
haelsten stel-
de by na de
Stadt in
bloet.

9 Dat de geuanghene ende andere van
den Magistrat (onder de welcke hy een
vanden meest ghesiende was) inder vooz.
Stadt ghebrocht hebben vele Predicantē
ende Leerars vanden Martinisten om de
Confessie aldaer te predikē/ als namentlic
M. Jan Vorstius, Cyriacus Spangenberg, Herman Ha-
malmannus, Marten VVolffius, Hartmannus ende Illyri-
cus. c

^c Gheen van
lesen en
vvert ten pre-
ken toegela-
ten, dan int
beginsel deet
ste alleen.

13 Dat oock die vanden Magistraet en-
de

De onder andere de Sheuanghene/versuy
mich hebben geweest int beletten der pre-
kinghen ende vergaderinghen / inder sel-
ner Stadt van sekere iaren voor de Orus-
sten ghehouden/ende oock toegelaten het
openbaer vercoopen van vele ontstichten
de ende opzoerighe Boecken / Liedekens/
ende Aesereynen/ teghen Godt ende de re-
presentatie van zyn M. latende mede opet-
lic singhen vele kettersche Liedekens en-

a. Elekdēcke
van hē mey-
ninge, nadiē
sy sulcker lee-
rars boecken
voor oproe-
sich ende
quaet schel-
den.

de oock vercoopen de contrefeytinghe van
Jan Hus Fertsketter/ inder gedaente van ee-
nen Martelaer: Inghelijcx van Marten Lu-
ther, ende Ian Caluyn. a

b. Hier vvort
verdoempt
de Conscien-
cie, die op
Godts vvort
vrij rult.

28 Souen dien beuindtmen dat Stralen
voor het ouergegeuen der voorf. Requestē
is ghereyft byden voorf. Prince te Hreda/
al waer byden seluen Prince vergaderin-
ghe wert ghehouden van vele Heeren syn-
ne verwanten/ soo vanden Nederlandē als
andere vrimpde/aldaer ghesloten hebben-
de van in waertghelt te houden / een goet
ghetaloozloochs volck te voete en te peer-
de/ om inne te brenghen ende te handthouden de ver-
doemde vrijheyt der Consciencien. b

c. De Confes-
sie van Aus-
burch vvort
hier vervvor-
pen voor eē
verdoemde
ketterije.

29 Totten inbrenghen van welker vry-
heyt de Verweerdere hem van ouerlange
by vele exemplen seer gheneycht heeft ge-
thoont/maer aldermeest totter Confessien van
Ausburch/ c na de proposten die hy menich
mael

mael heeft ghehouden/ oock in tegenwooz
dicheyt der Gheestelijcke van Antwerpē/
als onder ander/ dat zy wel maken souden
dat inder Stadt geen onruste noch opzoer
zyn en soude / wildemen toelaeten dat die
Confessie aldaer onderhouden werde.

Ghetrocken wten tweedē belastingen
teghen Stralen ouerghegheuen.

19 Ende also naderhant beuonde werde
dat inder Stadt waren dzy oft vierderhā
de Ketterijcn/ So hebbē die vander Stadt
ende onder ander desen gheuanghen / alle
middelen ghesocht ^c in die vanden Martinisten en
de Caluenisten te vereenigen / ^a op dat sy die sterc
ste souden wesen/ daer toe hebbende Predi
canten ende Leeraers/ van verschedē ooꝝ
den ghesonden / sonder dat haer hoocheyt
daer in conste versien.

20 Mits welken blijet dat de Stadt vā
Antwerpen is gheweest den warachtigen
ende principaelsten ooꝝspronck ^b vanden le
sten onrusten inden Nederlanden toeghe
comen / te meer dat alle dandere Steden
daer de ketterijcn eenichsins plaetse had
den / ghemeynlich hennen staet haelden/
aende Predicanten ende Conlitorien van
Antwerpen / niet sonder hen adujs doen
de/ waer dooꝝ men die qualijck conste dwin
ghen / sonder eerst ooꝝden ghestelt te heb

a. De Papistē
vreesen bouē
al dese veree
ninge, en soe
ken alleelijc
tyveedracht.

b. Och Ant
werpen en
vvilt ghy
noch niet
mercken het
iammer
darmenouer
v den & te
brienghen.

a. Dit is on-
vvarachtich,
maer doerde
vervolginge
ende tyrānie
synder vvel
30000. ver-
trocken van
daer.

b. Merēt dat
sy gheen on-
derscheet en
makē, maer
verdoemē al
le leeringhe
die hennē ty-
rānien, boof-
heden en af-
goderijen te-
ghen is.

c. Hier berst
hē boosheyt
vyre en de re-
dene vvaerō
sy so verbit-
tert syn, om
dat men der
Stadt voor-
spoet met
heur vrijheyt
ghesocht
heeft.

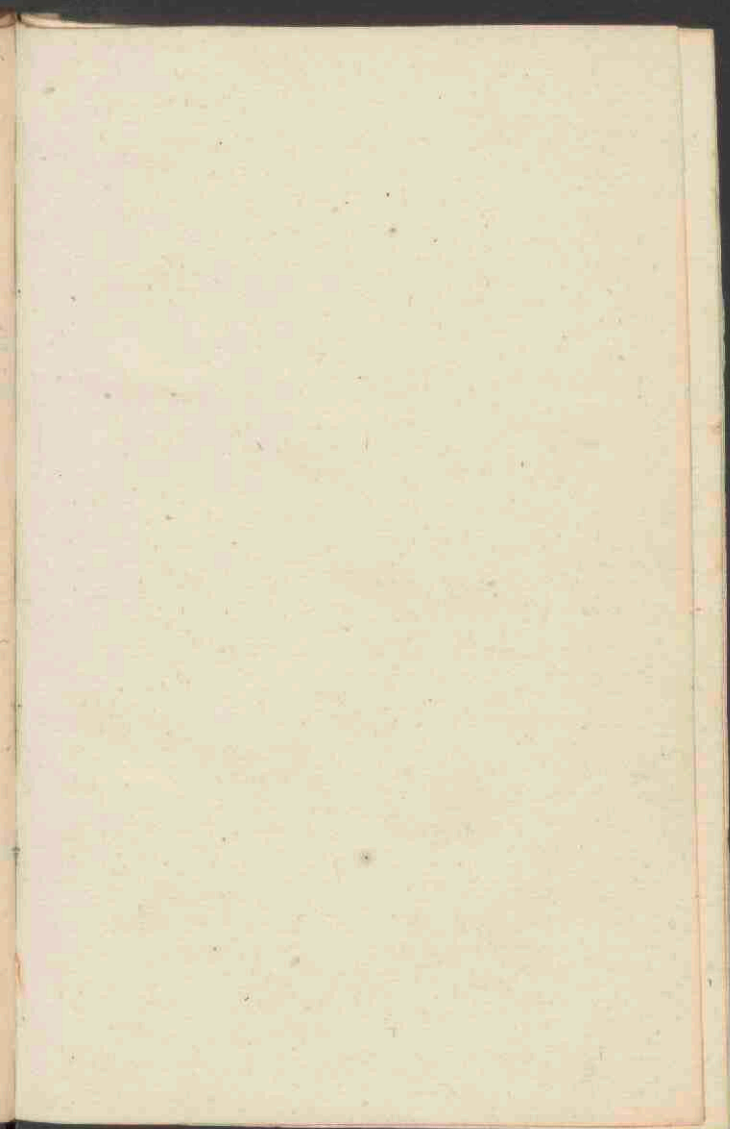
ben binnen Antwerpen / so die Stadt van
ouer lang by faute van goet regiment be-
dozen ende besmet was.

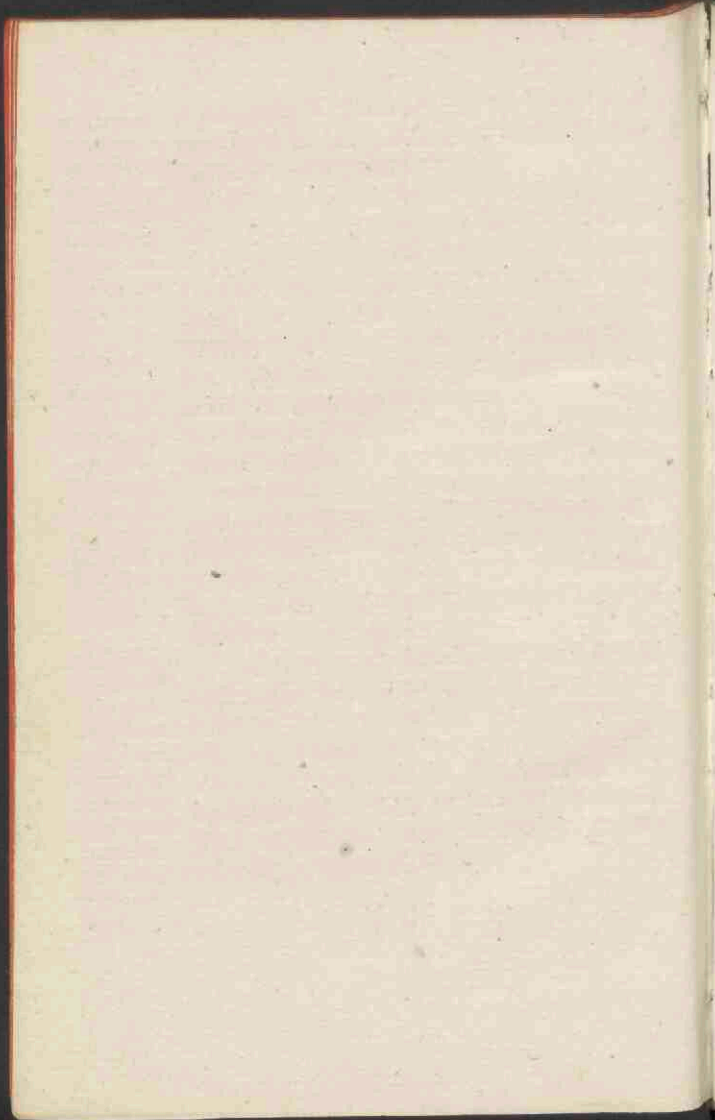
21 Men beuindt ooc dat by ghelijcke ge-
breck van versumptheyt de selue Stadt
is gheworden de herberghe van alle Ket-
ters ende wederspannige / sulcx dat in min-
dan 15. daghen daer in zyn ghecomen ouer
de thien duysent persoonen ^a van alle can-
ten / ende onder ander douergebleuene van
den verwonnenen te lanoy ende waterle.

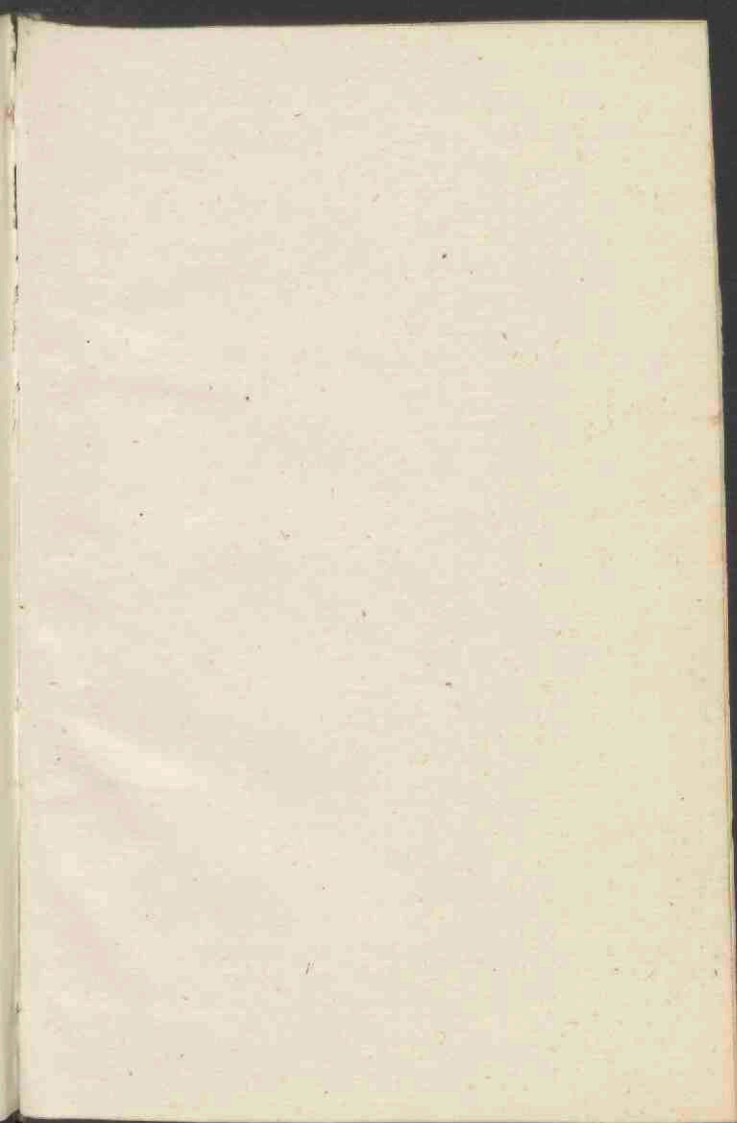
33 Dat de Verweerdere ende andere vā-
den Magistraet van Antwerpen hebben /
duerende de onrusten / dē Martinisten ende Cal-
tinisten ^b laeten houden hen auontmaelen /
sonder behoorzijcke neersticheyt ghedaen
te hebben om tselue te belettē / soo sy schul-
dich waren te doene / om hennen eedt ende
dienst te volbrēngen.

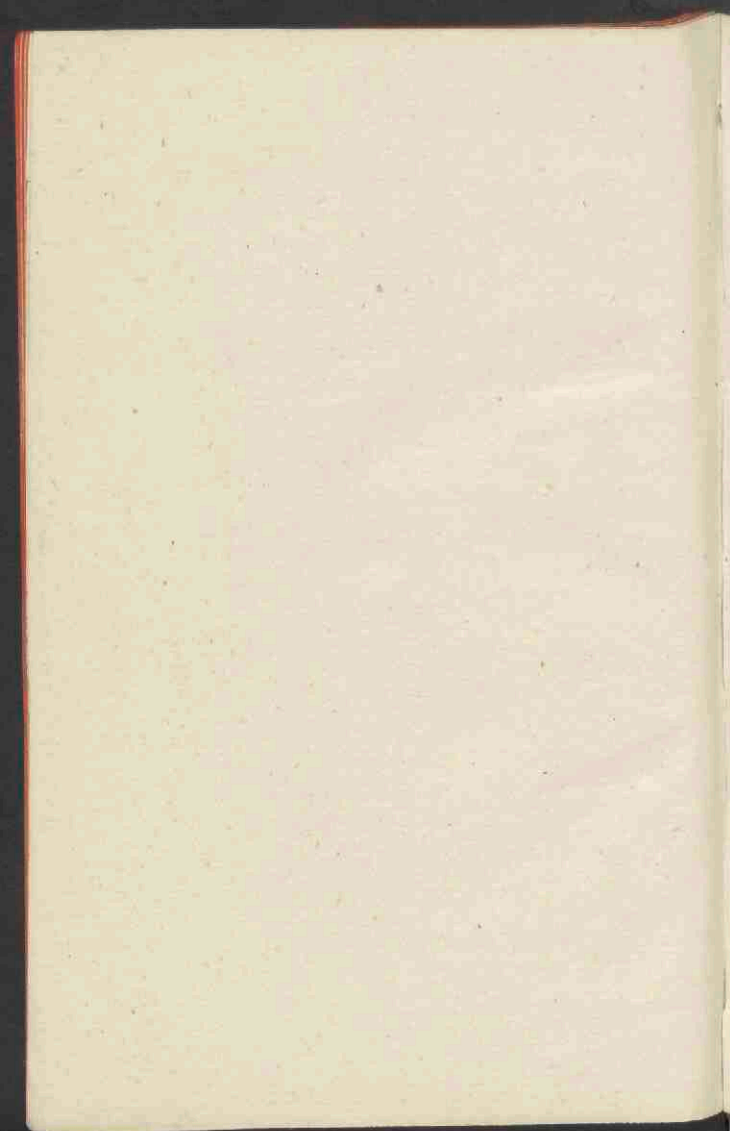
34 Ende dat die van Antwerpen van o-
uer langhe hen in verscheyden manieren
hebben ghetroott verbittert / sonderlinge
om tseyt vander Inquisition ^c ende zynre ^d
Placcaten dien aengaende / hebbende te die-
oorzaken ende om te belletten dinnebrēn-
ghen vande Nieuuven Bisschop aldaer / groote
vervolghinghen ghedaen.

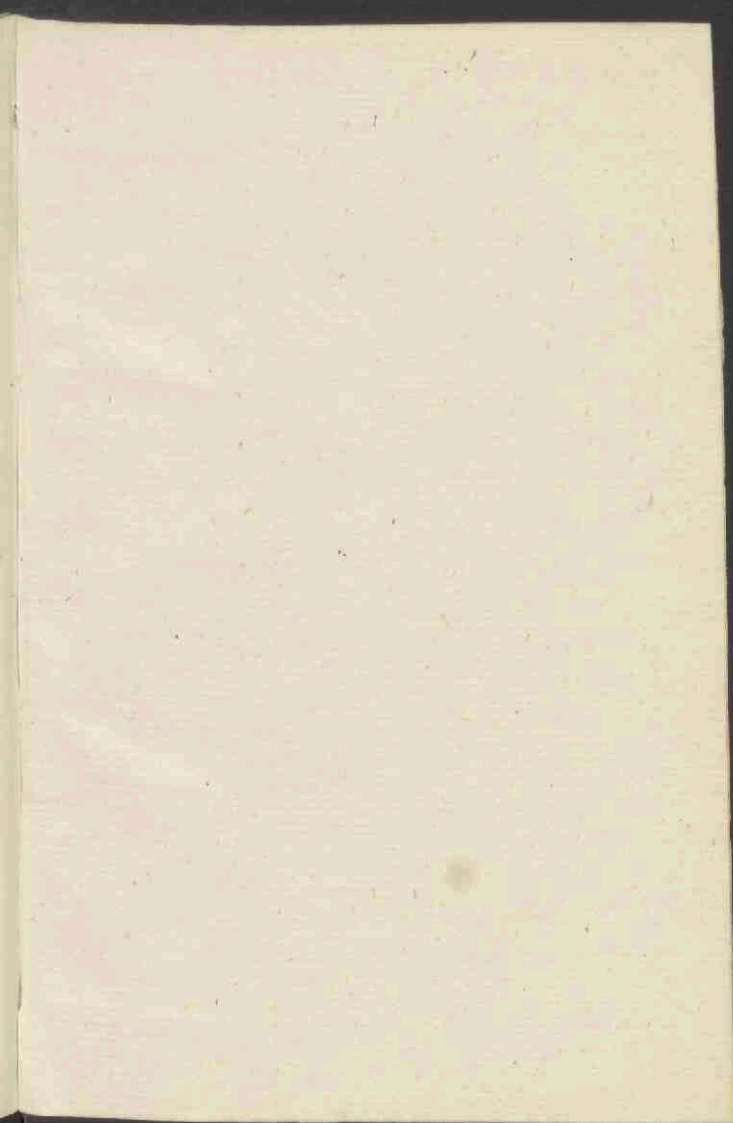
FINIS.

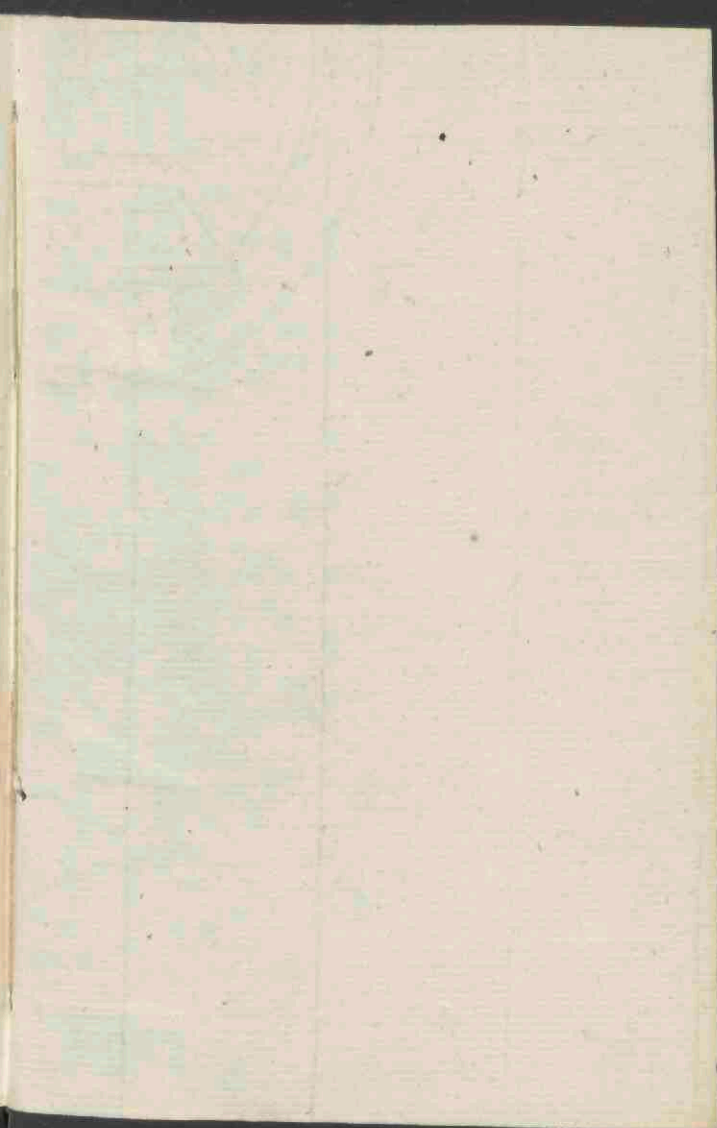

1002354

3012 33925

GCN

3639

Ra

S
1